

Panu Pahtaja

LVI-SUUNNITTELUTOIMISTON PERUSTAMINEN

LVI-SUUNNITTELUTOIMISTON PERUSTAMINEN

Panu Pahtaja
Opinnäytetyö
Kevät 2018
Talotekniikan tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Talotekniikan tutkinto-ohjelma

Panu Pahtaja:
LVI-suunnittelutoimiston perustaminen:
Jarmo Kastikainen, Rauno Holopainen, Pirjo Partanen:
Kevät 2018:
Sivumäärä: 51 + 4 liitettä

Tässä opinnäytetyössä selvitetään uuden LVI-suunnittelutoimiston perustamiseen liittyviä asioita ja mietitään menettelytapoja yhtiön perustamistoimissa sekä esitellään eri yhtiömuotoja.

Yritykselle tehdään liiketoimintasuunnitelma ja talouslaskelmat, joiden avulla arvioidaan yrityksen kannattavuutta ja mahdollisuuksia alalla. Liiketoimintasuunnitelmassa tutkitaan markkinoiden kokoa sekä potentiaalisia asiakasryhmiä ja SWOT-analyysillä selvitetään yrityksen heikkouksia ja vahvuuksia sekä uhkia ja mahdollisuuksia. Opinnäytetyöllä ei ole varsinaista tilaajaa vaan aihe on valikoinut tekijän mielenkiinnosta yrittäjyyttä kohtaan.

Työn tavoitteena on selvittää, mitä kyseinen liiketoiminta vaatii yrittäjältä ja missä on kannattavuuden raja. Opinnäytetyö sisältää kaksi osiota, joista ensimmäisessä käydään läpi lainsäädännön pohjalta yrityksen perustamiseen liittyviä asioita. Toisessa osiossa tehdään osakeyhtiömuotoiselle LVI-suunnittelutoimistolle liiketoimintasuunnitelma sekä rahoituslaskelma, joiden avulla selvitetään suunnitelman taloudellinen kannattavuus.

Asiasanat: LVI-suunnittelu, liiketoimintasuunnitelma, rahoituslaskelma, talotekniikka, yrittäjyys

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree programme in building services

Panu Pahtaja:
Establishing HVAC design office:
Jarmo Kastikainen, Rauno Holopainen, Pirjo Partanen:
Spring 2018:
Pages: 51 + 4 appendices

The purpose of this thesis is to find out and clarify the concepts that need to be clear when starting up an HVAC design office. This is an unusual subject for building services engineering thesis but because there is hardly any literature about the subject it seemed like an excellent idea.

Topics such as business plan, company form, economic calculation and marketing are presented more precisely in an example of a fictional HVAC design office's business plan. Possible threats and possibilities for the company are taken into consideration with a SWOT-analysis.

Most of the work is theory which is mainly collected from free websites and professional books. Business plan and economic calculations are presented in the last sections of this work. The aim is to find out what does it require from the entrepreneur to start a company and what kind of revenue is needed to make the business profitable. The subject of this thesis is chosen by the writer's interest in entrepreneurship combined with education in HVAC designing.

Keywords: HVAC, design, business, building services, entrepreneurship

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	3
ABSTRACT	4
SISÄLLYS	5
SANASTO	7
1 JOHDANTO	10
2 YRITTÄJYYS JA MOTIVAATIOOTEKIJÄT	11
2.1 Motivaatio- ja taustatekijät yrittäjyydessä	11
2.2 Elinkeinovapaus, luvanvaraisuus ja ilmoitusvelvollisuus	12
3 YRITTÄMINEN SUOMESSA JA YRITYSMUODOT	14
3.1 Yrityksen nimi ja aputoiminimi	18
3.2 Yksityinen elinkeinonharjoittaja	20
3.3 Avoin- ja kommandiittiyhtiö	23
3.4 Osakeyhtiö	27
3.5 Arvonlisäverotus	30
4 LIIKETOIMINNAN SUUNNITTELU OSAKEYHTIÖLLE	35
4.1 Viranomais määräykset LVI-suunnittelussa	35
4.2 Yritysvakuutukset	38
4.3 Tiivistelmä	40
4.4 Yrityksen kuvaus	40
4.5 Kohdemarkkinat	41
4.6 Kilpailu	42
4.7 Toiminta	43
4.8 Hallinto	45
4.9 Myynti ja markkinointi	46
4.10 Taloudellinen yhteenveto	47
5 YHTEENVETO	51
LÄHTEET	52
LIITTEET	

Liite 1 Suomen rakentamismääräyskokoelman A2:n ohjeellinen taulukko ilman-

vaihtosuunnittelutehtävän vaativuusluokista ja ilmanvaihtosuunnittelijan päte-
vyyksistä (Kumottu)

Liite 2 Suomen rakentamismääräyskokoelman A2:n ohjeellinen taulukko kiin-
teistön vesi- ja viemärlaitteiston suunnittelutehtävän vaativuusluokista ja suun-
nittelijan pätevyysistä (Kumottu)

Liite 3 Pääkaupunkiseudun rakennusvalvonnan kelpoisuusvaatimukset suunnit-
telijoille.

Liite 4 Fennian vakuutusehdotus LVI-suunnittelutoimistolle

SANASTO

Ansiotulo	Palkka eli yrityksen työntekijälle maksama rahasumma korvauksena tehdystä työstä.
Euroopan talousalue	Euroopan talousalueeseen (ETA-alue) kuuluu kaikkien EU-maiden lisäksi Norja, Islanti ja Liechtenstein.
Finlex	Sähköinen tietokanta, joka sisältää Suomen lainsäädännön.
Konkurssi	Yritystoimintaa ei voida jatkaa, koska velkoja ja menoja on enemmän kuin tuloja ja omaisuutta.
Kirjanpito	Kirjanpitoon merkitään yrityksen kaikki lii- ketapahtumat, joista on oltava aina tosite kuten kuitti tai lasku.
Kirjanpitäjä	Henkilö, joka tekee kirjanpidon.
Liikevaihto	Yrityksen myyntitulo ilman arvonlisäveroa.
Oikeushenkilö	Sellainen henkilöiden tai pääomien yhteen- liittymä, jolla on oikeuksia ja johon voi koh- distua myös velvollisuuksia. Esimerkiksi valtio, kunnat, osakeyhtiöt.
Oma pääoma	Yrittäjän omaan yritykseen laittama oma raha tai omaisuus ja tilikausien voitto.
Osakas	Henkilö tai yhteisö, joka omistaa osakeyh- tiön osakkeita.

PRH	Patentti- ja rekisterihallitus on Suomen valtion virasto joka ylläpitää esim. kaupparekisteriä ja rekisteröi yritysten tilinpäätöksiä.
Prokura	Kaupparekisteriin merkityn elinkeinonharjoittajan yrityksen edustamista varten annettava valtuutus.
Prokuristi	Saa toimia päämiehen puolesta ja kirjoittaa toiminimen kaikessa päämiehen liikkeen harjoittamiseen kuuluvassa, pois lukien päämiehen kiinteä omaisuus ja tontinvuokraoikeus.
Sidosryhmät	Kaikki ihmiset ja organisaatiot, joiden kanssa yritys on tekemisissä.
Säädös	Laki, asetus tai viranomaisen määräys.
Tilintarkastaja	Tehtävään oikeutettu henkilö tai yritys, joka tarkastaa tilikauden päätteeksi, että kirjanpito on tehty oikein ja lain mukaisesti.
Vieras pääoma	Pankin tai muun ulkopuolisen yritykselle lainaamaa rahaa.
Viranomainen	Henkilö tai toimisto, jolle laki on antanut päätäntävällän ihmisten asioista.
Yrittäjä	Henkilö, joka ei ole työsuhteessa eikä saa palkkaa muuten kuin laskuttamalla myymästään tuotteesta tai palvelusta toista ihmistä tai yritystä.

YTJ

Yritys- ja yhteystietojärjestelmä, joka on patentti- ja rekisterihallituksen sekä vero-
hallinnon yhteinen palvelu internetissä.

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön aiheena on LVI-suunnittelutoimiston perustaminen. Epätyypillistä aiheen valintaa voi perustella sillä, ettei aikaisempia opinnäytetöitä ole tästä aiheesta tehty. Työllä ei ole varsinaista tilaajaa, vaan aihe on valikoitunut tekijän omasta mielenkiinnosta LVI-suunnittelutoimiston perustamista kohtaan. Työn tavoitteena on saada selvitettyä LVI-suunnittelutoimiston perustamiseen ja liiketoimintaan liittyviä asioita hyödyntäen aiheesta kaikkien vapaasti saatavilla olevia tietoja.

Teoriaosiossa käydään läpi yrityksen suunnitteluun ja perustamiseen sekä yritysmuotoihin liittyviä asioita. Yrityksen perustamista tarkastellaan yhden henkilön yrityksen näkökulmasta, mutta myös henkilöyhtiöiden perustamistoimenpiteet esitellään. Työosiossa laaditaan yritykselle liiketoimintasuunnitelma ja rahoituslaskelma, joiden perusteella arvioidaan, onko yrityksen perustamiselle edellytyksiä ja mikä on suunnitelman mukaan kriittisen myynnin piste.

Tavoitteena on saada valmiiksi LVI-suunnittelutoimiston perustamista käsittelevä julkaisu, josta löytyisi tarvittava tieto aiheesta kiinnostuneille. Tärkeä osuus työtä on myös yrityksen kannattavuuden kannalta riittävän liikevaihdon selvittäminen.

2 YRITTÄJYYS JA MOTIVAATIO TEKIJÄT

Suomessa ihmisten mielipiteet yrittäjyydestä rakentuvat vahvasti henkilökohtaisten tai läheisten kokemusten perusteella. Mikäli perheessä tai ystäväpiirissä on huonoja kokemuksia yrittäjyydestä, ei sitä suositella edes pahimmalle vihamiehelle. Jos taas kokemukset ovat hyviä, on yrittäjyyteen suhtautuminen positiivista ja kannustavaa. Menestyvälle yrittäjälle voidaan olla kateellisia ja konkurssin tehnyt yrittäjä leimataan helposti epäonnistuneeksi.

Todellisuudessa yrityksen hyvä tai huono menestys on seurausta monista asioista, joista kaikkiin yrittäjä ei voi vaikuttaa. Näihin asioihin on syytä varautua jo yritystä perustettaessa, mutta voimavarat kannattaa kohdistaa asioihin joihin pystyy vaikuttamaan. Yrittäjällä on oltava selkeä kuva omista vahvuuksista ja heikkouksista. Kaikkea yrittäjän ei tarvitse tehdä tai tietää, mutta tietoa pitää osata hankkia ja pystyä ratkaisemaan asiat, joihin omat taidot tai tietämys eivät riitä. Yrittäjyydestä on vapaasti saatavilla runsaasti tietoa, kunhan on valmis näkemään vaivaa sen hankkimiseksi. Seuraavissa osioissa käydään läpi yrityksen suunnitteluvaiheessa huomioitavia asioita.

2.1 Motivaatio- ja taustatekijät yrittäjyydessä

Motiiveja yrityksen perustamiselle voi olla halu saada mielekkäämpää työtä, keilla pärjääkö yrittäjänä, oma työllistyminen, vapaa-ajan lisääminen, parempi toimeentulo perheelle tai halu saada vain mahdollisimman paljon rahaa. Yrittäjillä on omat tarkoituksensa yrityksen perustamiselle, eikä niitä voi arvottaa paremmuusjärjestykseen. Motiivit voivat muuttua ajan myötä, mutta oleellista yrittäjänä jaksamiseen ja menestymiseen on, täyttyvätkö yrittäjän motiivitavoitteet vai eivät. (1, s. 156–161.)

Ihmiset voivat alkaa yrittäjiksi lukemattomista eri tilanteista, joten on mahdotonta lokeroida tai määritellä niitä kaikkia. Yrittäjät voidaan kuitenkin jakaa karkeasti

kolmeen eri ryhmään lähtökohtien perusteella (1, s.13–20). Osa ihmisistä on syntynyt yrittäjäperheeseen ja jatkaa vanhempiensa aloittamaa yritystoimintaa tai perustaa myöhemmin oman yrityksen. Näille henkilöille on muodostunut jo lapsuudessa selkeä malli yrittäjyydestä sekä yleensä halu alkaa yrittäjäksi. Heistä käytetään nimitystä **yrittäjäksi syntyneet**. (1, s.13–17.)

Toiset ovat joutuneet yrittäjiksi työttömyyden tai muiden vaihtoehtojen puutteen takia. Nämä henkilöt ovat nähneet yrittäjyyden vähemmän huonona valintana kuin muut vaihtoehdot. Heidät on tavallaan pakotettu yrittäjiksi, vaikka sisäistä halua siihen ei ole ollut. Heistä käytetään nimitystä **yrittäjäksi joutuneet**. (1, s. 17–19.)

Suurin osa suomalaisista yrittäjistä kuuluu ryhmään, jolla ei ole ollut tarvetta tai erityistä intoa yrittäjyyteen, mutta esimerkiksi oman innovaation tai sopivan tilaisuuden kautta ovat alkaneet yrittäjiksi. Heidät erottaa yrittäjiksi joutuneista se, että muitakin vaihtoehtoja olisi ollut, mutta jostain syystä päädyttiin yrittäjäksi. Heistä käytetään nimitystä **yrittäjäksi ajautuneet**. (1, s.19–20.)

2.2 Elinkeinovapaus, luvanvaraisuus ja ilmoitusvelvollisuus

Yritystä perustettaessa on tärkeää tarkistaa toimialakohtaiset lainsäädännöt ja viranomais määräykset. Toiset toimialat ovat tarkemmin valvottuja ja säänneltyjä, kun taas toiset yritykset saavat kohtuullisen vapaasti toteuttaa omaa liiketoimintaansa. Lainsäädäntöjen tarkoituksena on kuitenkin turvallisuuden ja laadun varmistaminen, eikä lakeja määrätä yritystoiminnan hankaloittamisen vuoksi. Tässä osiossa tarkastellaan viranomaisvaatimuksia Suomessa yleisellä tasolla, vaikka LVI-suunnittelu onkin suhteellisen säätelemätöntä liiketoimintaa.

Suomen voimassa olevan lainsäädännön mukaan saa Suomessa laillisesti harjoittaa hyvän tavan mukaista elinkeinoa seuraavat henkilöt tai yhteisöt:

- 1) luonnollinen henkilö, jolla on asuinpaikka Euroopan talousalueella
- 2) suomalainen yhteisö ja säätiö

- 3) Suomessa sivuliikkeen rekisteröinyt ulkomainen yhteisö ja säätiö, joka on perustettu jonkin Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion lainsäädännön mukaan ja jolla on sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka jossakin Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa.

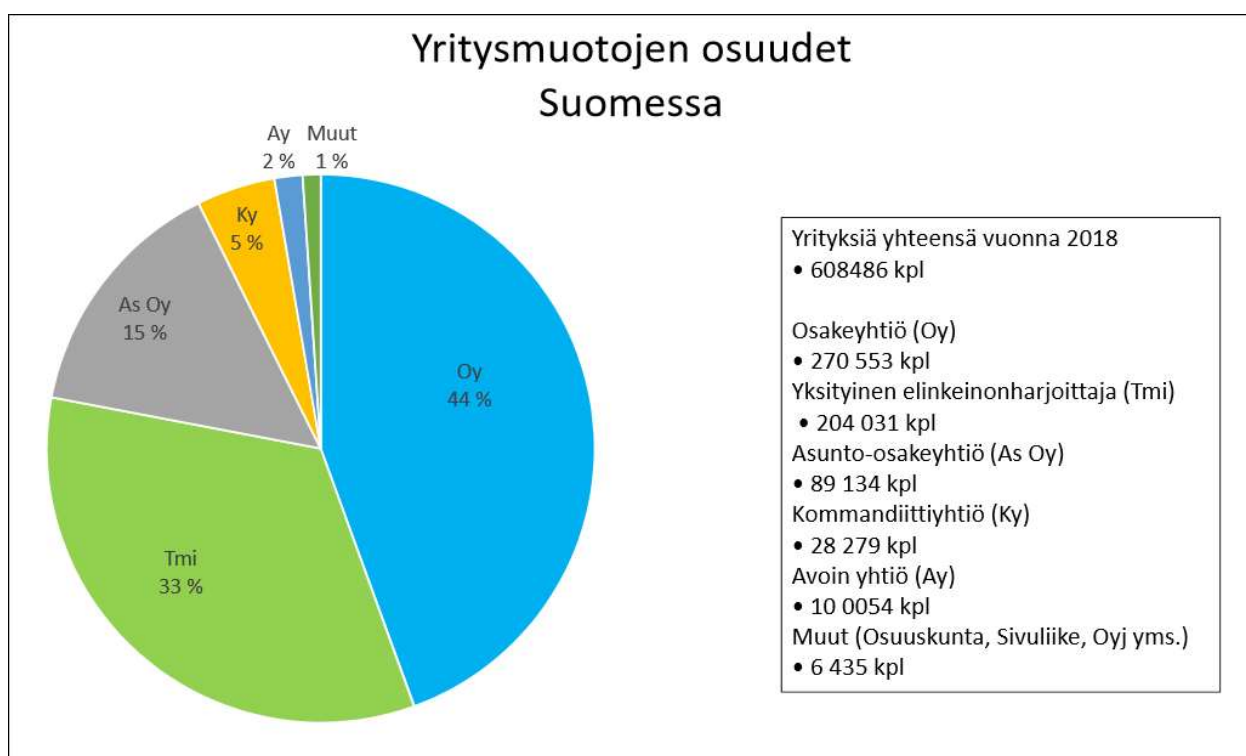
Muissa kuin edellä mainituissa tapauksissa voi elinkeinon harjoittamisluvan Suomessa myöntää vain patentti- ja rekisterihallitus. (2, 1. luvun 1. §.)

Lailla tai asetuksilla säädetään erikseen joidenkin elinkeinojen harjoittamisesta. Näihin kuuluu mm. alkoholipitoisten juomien valmistus ja kiinteistönvälitysliikkeet. Luvanvaraisiksi määritetyt elinkeinon harjoittamistavat löytyvät Finlexin laista elinkeinon harjoittamisen oikeudesta ja niitä sovelletaan kaikkiin yhtiömuotoihin sekä yksityiseen elinkeinonharjoittajaan. Nämä luvanvaraiset elinkeinon harjoittamistavat on jaoteltu luvanvaraisiin ja ilmoituksenvaraisiin elinkeinotoimintoihin. (2, 1. luvun 3. §.)

LVI-suunnittelutoimistojen liiketoiminta ei ole ilmoituksen- eikä luvanvaraista toimintaa, vaikkakin vastaavien suunnittelijoiden pätevyyksistä on säädetty erikseen laissa. Tätä asiaa käsitellään tarkemmin työn myöhemmässä vaiheessa, mutta havainnollistetaan kuitenkin ilmoituksen- ja luvan varaisuutta kahden esimerkin avulla. Aikaisemmin mainituista alkoholipitoisten juomien valmistaminen on luvanvaraista, joten siihen tarvitaan lupa sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolta eli Valviralta. Ennen toiminnan aloittamista on hankittava lupa sekä ilmoitettava myönnetystä luvasta kaupparekisteriin (3, linkit Alkoholi -> Alkoholin valmistus). Kiinteistönvälitysliikkeet taas ovat ilmoituksenvaraisia elinkeinon harjoittamismuotoja. Kiinteistönvälitysliikkeen harjoittamisesta on ennen toiminnan aloittamista tehtävä ilmoitus aluehallintovirastoon, joka toimii välitysliikkeiden rekisterin ylläpitäjänä. (4, linkit Aiheet -> Elinkeinot -> Kiinteistönvälitys ; 2, 1. luvun 3. §.)

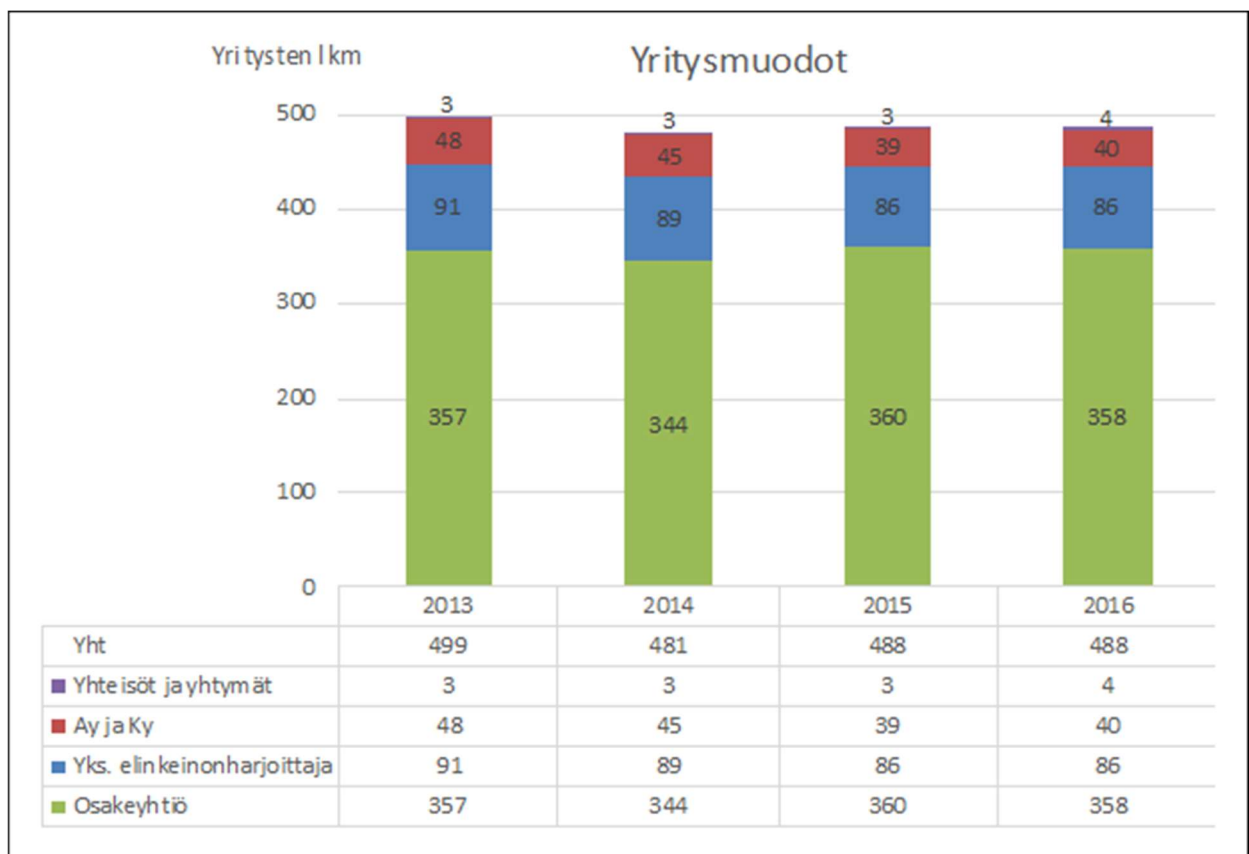
3 YRITTÄMINEN SUOMESSA JA YRITYSMUODOT

Yritystoimintaa aloitettaessa tulee yrittäjälle ensimmäinen tärkeä ratkaisu yritysmuodon valinnassa. Tulevan toiminnan luonne, pääoman tarve sekä toimintaan osallistuvien henkilöiden määrä vaikuttavat keskeisesti yritysmuodon valintaan (5 linkit Yrittäjän ABC -> Perustietoa yrittäjyydestä -> Yritysmuodot ja vastuut.) Kuvasta 1 nähdään, miten eri yritysmuodot ovat jakautuneet Suomessa.

KUVA 1 Yritysmuotojen osuudet Suomessa (6, yritysten lukumäärät kaupparekisterissä 2.1.2018)

Kuten kuvasta 1 huomataan, osakeyhtiö ja yksityinen elinkeinonharjoittaja ovat yleisimmät yritysmuodot Suomessa. Kolmanneksi eniten on asunto-osakeyhtiöitä, joiden jälkeen tulevat kommandiitti- ja avoimet yhtiöt. LVI-suunnittelussa yritysmuotojen jakauma poikkeaa hieman kuvan 1 esimerkistä. LVI-suunnittelu kuuluu toimialaluokitukseen 71124 eli LVI-tekniikka suunnittelu, ja kuvassa 2 on esitetty eri yritysmuotojen jakaumat LVI-tekniikassa suunnittelussa vuosina 2013–2016.

KUVA 2 Yritysmuodot toimialalla 71124 vuosina 2013–2016 (7)

Suurin osa LVI-tekni­sen suunnittelun yrityksistä on osakeyhtiöitä ja selkeästi toisenä tulee yksityiset elinkeinonharjoittajat. Molempien yritysmuotojen määrät ovat pysyneet viime vuosina melko tasaisina lukuun ottamatta vuoden 2014 pientä notkahdusta osakeyhtiöiden määrässä. Tämän voi osaltaan selittää yritys­kauppojen kautta tapahtuneet yritys­fuusiot, jotka ovat viimeisten vuosien aikana yleistyneet LVI-suunnittelualalla. Avoimien- ja kommandiittiyhtiöiden määrät ovat tasaisesti vähenemään päin ja suurempia yhtymiä ja yhtiöitä on vain muutama. Kuvasta 2 nähdään vain yritysten määrät vuosikohtaisesti, eikä yhtiömuodon muutoksia tai aikaisemmin mainittujen yritys­kauppojen määrää voida arvioida.

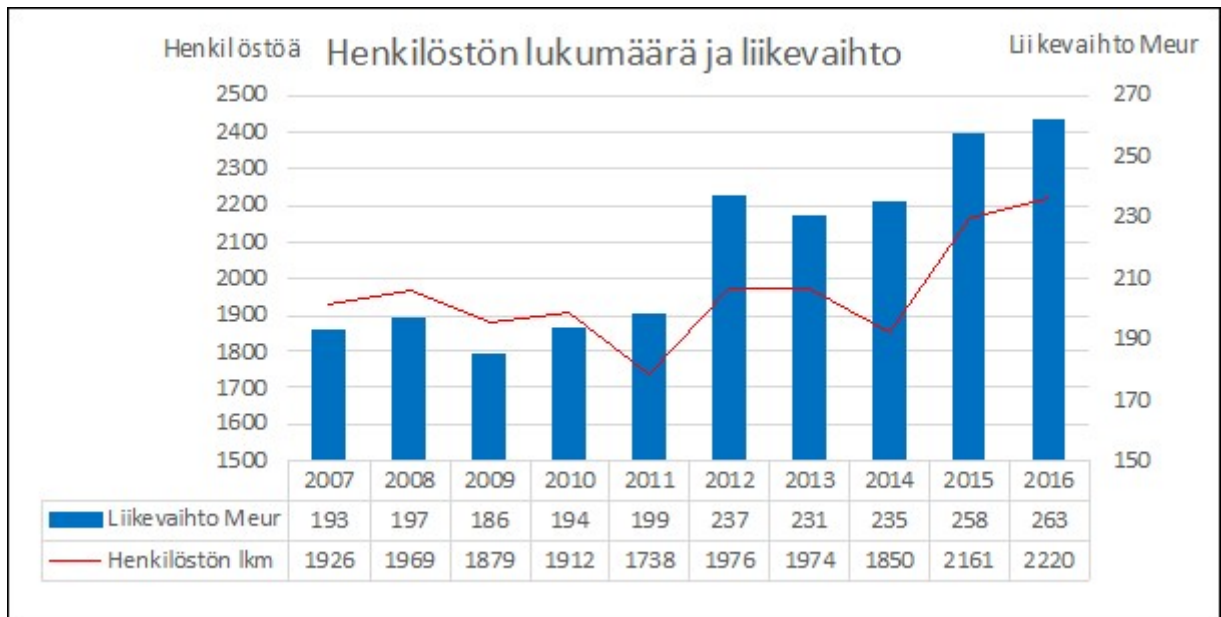
Kuvassa 3 on esitetty kaikkien toimialalla 71124 toimivien yritysten lukumäärä suhteessa liikevaihtoon vuosina 2007–2016. Liikevaihdolla tarkoitetaan tässä kaikkien yritysten yhteenlaskettua liikevaihtoa eikä esimerkiksi yritysten liikevaihdon keskiarvoa.

KUVA 3 Yritysten lukumäärä suhteessa liikevaihtoon toimialalla 71124 vuosina 2007–2016 (7)

Kuvasta 3 on selkeästi nähtävissä, että vuosien 2008–2014 aikana yritysten lukumäärä on pudonnut lähes 50:llä, joka vastaa noin 10 %:n laskua koko toimialalla. Kuitenkin tuona aikana koko toimialan liikevaihto on kasvanut yli 30 Milj. €, joka taas tarkoittaa lähes 20 %:n kasvua. Ristiriitaista trendiä voisi selittää sillä, että viime vuosina toimialan suurimmat yritykset ovat ostaneet pienempiä yrityksiä ja näin kasvattaneet omaa markkinaosuuttaan alalla.

Kuvassa 4 tarkastellaan toimialan 71124 henkilöstön määrän kehitystä suhteessa liikevaihtoon vuosina 2007–2016. Liikevaihto on edelleen koko toimialan kaikkien yritysten yhteenlaskettu summa ja henkilöstömäärä on kaikkien toimialalla olevien yritysten työntekijöiden yhteismäärä.

KUVA 4 Henkilöstön lukumäärä suhteessa liikevaihtoon toimialalla 71124 vuosina 2007–2016 (7)

Kuvassa 4 oleva liikevaihto on sama kuin kuvassa 3, mutta vertailukohtana toimii nyt henkilöstön lukumäärä. Vuosina 2007–2011 työntekijöiden määrä on laskeutunut melkein 200 henkilöllä, vaikka liikevaihto on pysynyt suunnilleen samana tuona aikana. Yhtenä selityksenä voi toimia vuosien 2008–2009 taloudellinen taantuma, jolloin osa työntekijöistä on voitu irtisanoa tai heille on tarjottu vaihtoehtona lisäkoulutusta. Vuosina 2011–2016 uusia työntekijöitä on palkattu lähes 500 toimialalle ja työ- ja elinkeinoministeriön vuonna 2017 teettämän toimialareportin perusteella suunnittelualan tulevaisuuden näkymät jatkuvat hyvin positiivisina Suomessa (8).

Seuraavissa osioissa syvennytään tarkemmin yksityisen elinkeinonharjoittajan sekä osake-, kommandiitti- ja avoimen yhtiön perustamiseen, niiden tuloverotukseen sekä arvonlisäverotukseen. Julkista osakeyhtiötä, osuuskuntia ja muita yhtiömuotoja ei ole opinnäytetyön näkökulmasta oleellista tarkastella, koska LVI-tekniikan suunnittelun toimialalla niitä on todella vähän.

3.1 Yrityksen nimi ja aputoiminimi

Yrityksen nimen keksiminen on yksi hankalimmista suunnitteluvaiheen tehtävistä. Siihen kannattaa kuitenkin käyttää aikaa ja mielikuvitusta, sillä asiakas huomaa yleensä ensimmäisenä nimen ja muodostaa sen perusteella ensivaikutelman yrityksestä. Tavallisimpia toiminimiä ovat haltijan oma nimi tai paikkakunnan nimen ja harjoitettavan toiminnan yhdistäminen (6, linkit Kaupparekisteri -> Yrityksen nimi -> Nimiohjeet). Erikoisemman nimen keksimisessä kannattaa käyttää apuna erilaisia yhdistelmiä ja lyhenteitä, sanakirjaa, karttaa ja nimien kääntämistä väärinpäin. Sopivan nimen löydyttyä kannattaa tarkistaa vielä internetistä hakukoneen avulla minkälaisia osumia nimellä tulee. Lisätietoa ja apua nimen valitsemiseen löytyy esimerkiksi internetistä. (9, linkit Uravinkit -> Haluatko yrittäjäksi -> sivu 2 -> Näin keksitään toimiva yrityksen nimi.)

Toiminimilain perusteella elinkeinonharjoittajan toiminnassaan käyttämää nimeä kutsutaan toiminimeksi (10, 1. §). Toiminimi ei siis ole yritysmuoto, vaikka puhekielessä yksityistä elinkeinonharjoittajaa kutsutaankin toiminimiyrittäjäksi. Toiminimenä voi käyttää elinkeinonharjoittajan sukunimeä, mikäli sen käyttäminen ei aiheuta sekaannusta jo valmiiksi suojatun toiminimen kanssa. Toiminimien sekoitettavuuteen voidaan vedota vain, jos niiden haltijat harjoittavat samaa tai samankaltaista toimintaa, sekoitettavuudella käytetään hyväksi jo vakiintuneen toiminimen liikearvoa tai samankaltaisen toiminimen käyttö vähentäisi jo vakiintuneen toiminimen liikearvoa. Toiminimen ollessa yleisesti tunnettu siinä keskuudessa johon elinkeinonharjoittajan toiminta suuntautuu, katsotaan toiminimi vakiintuneeksi. (10, 2. § 4. § ja 5. §.) Hyväksytty toiminimen rekisteröinti kaupparekisteriin antaa nimelle yksinoikeussuojan koko Suomeen (6, linkit Kaupparekisteri -> Yrityksen nimi -> Yksinoikeus nimeen).

Yksityisen elinkeinonharjoittajan, avoimen- ja kommandiittiyhtiön toiminimessä ei saa olla muun henkilön kuin sen vastuunalaisen haltijan nimi. Lisäksi avoimen-, kommandiitti-, ja osakeyhtiön nimessä on tultava esille sen yhtiömuoto tai nimeen on lisättävä sen lyhenne (10, 7. §.) Toiminimi ei saa myöskään olla hyvän tavan vastainen eikä harhaanjohtava ja sen tulee yksilöidä haltijansa yritys. Mikäli nimi

ilmaisee vain tarjottavan tavarán, palvelun, yleisesti käytetyn paikannimen tai toiminnan laadun, voidaan sitä pitää yksilöivänä vain, jos se on jo vakiintunut. (10, 8. § ja 9. §.) Ilman asianmukaista suostumusta ei toiminimessä saa olla valtakunnallista tai kansainvälistä nimitystä tai sen lyhennettä, jota ei ole lain mukaan luvallista käyttää. Suostumuksen tarvitsee toiminimeen, jonka voi käsittää toisen sukunimeksi tai taiteilijanimeksi, ellei nimi selvästi tarkoita kauan sitten kuollutta henkilöä. Toisen henkilön suojaaman kirjallisen tai taiteellisen teoksen nimen käyttämiseen on oltava myös suostumus. (10, 10. §.) Toiminimi voidaan rekisteröidä myös useampikielisenä, jos erikieliset ilmaisut vastaavat sisällöltään toisiinsa (10, 11. §).

Elinkeinonharjoittaja voi halutessaan harjoittaa osaa toiminnastaan erityisellä aputoiminimellä tai käyttää toiminimen ohella myös muuta tunnusta. Aputoiminimen valintaa koskee samat säännökset kuin toiminimeä (10, 1. §.) Aputoiminimellä yritys voi harjoittaa osaa toiminnastaan, mutta toiminta ei saa kattaa yrityksen koko toimialaa. Esimerkiksi yrityksen Rakennusliike Oy toimialaan kuuluu rakennustoiminta ja siivouspalvelut. Rakennustoimintaa tehdään toiminimellä Rakennusliike Oy, mutta siivouspalveluita varten on perustettu oma aputoiminimi Siivouspalvelut Oy.

Aputoiminimeä voidaan käyttää myös, vaikka yritys toimisi vain yhdellä toimialalla. Esimerkiksi Rakennusliike Oy:n toimialaa on rakennustoiminta, mutta aputoiminimillä Oulun Rakennusliike Oy on haluttu rajata maantieteellisesti varsinaista toimialaa suppeammaksi. Toisena aputoiminimenä voi olla vielä Lapin Rakennusliike Oy, jonka toiminta sijoittuu Pohjois-Suomeen. Molempien aputoiminimien taustalla on sama osakeyhtiö, mutta liiketoiminta-alueet on rajattu eri aputoiminimillä. (6, linkit Kaupparekisteri -> Yrityksen nimi -> Aputoiminimi.)

PRH:n sivuilta löytyvästä nimipalvelusta, voi helposti tarkastaa onko suunniteltu nimi jo kaupparekisterissä tai rekisteröitävissä (11). Kaupparekisteri sisältää jo puoli miljoona rekisteröityä toiminimeä, ja sinne rekisteröidään päivittäin noin 150 nimeä lisää (6, linkit Kaupparekisteri -> Yrityksen nimi -> Yksinoikeus nimeen).

3.2 Yksityinen elinkeinonharjoittaja

Yksityisiä elinkeinonharjoittajia on Suomen yritysmuodoista toiseksi suurin määrä, joten se käydään mahdollisimman tarkasti läpi. Tätä opinnäytetyötä tarkastellaan yhden henkilön yrityksen lähtökohdasta, joten tämä yritysmuoto on yksi vaihtoehto perustettavalle yritykselle.

Yksityisenä elinkeinonharjoittajana voi Suomessa toimia vain oikeustoimikelpoinen, luonnollinen henkilö, jolla on asuinpaikka Euroopan talousalueella. Alle 18-vuotias tai muuten vajaavaltaiseksi todettu henkilö tarvitsee elinkeinon harjoittamiseen holhoojan suostumuksen. Muissa tapauksissa luvan voi myöntää vain patentti- ja rekisterihallitus eli PRH. (2, 1. luvun 1. § ja 2. luvun 6. §.)

Yksityinen elinkeinonharjoittaminen koskee nimensä mukaisesti vain yhtä henkilöä, ja se on yksinkertaisimpia yritysmuotoja Suomessa. Yksityisestä elinkeinonharjoittajasta käytetään virallisempaa nimitystä liikkeenharjoittaja tai ammatinharjoittaja. Liikkeenharjoittajalla on asuinpaikastaan erillinen kiinteä toimipaikka, ja ammatinharjoittaja tuottaa palvelujaan omassa asunnossa tai työtehtävien luonteen vuoksi eri kohteissa. (12, linkit Yritysmuodot -> Yksityinen elinkeinonharjoittaja). Kummassakaan tapauksessa yritykselle ei voida perustaa erillistä juridista organisaatiota ilman yhtiömuodon vaihtumista. Tästä johtuen yrityksen ja yrittäjän omaisuutta ei eritellä, vaan yrittäjä on vastuussa henkilökohtaisella omaisuudellaan myös yritystoiminnan velvoitteista (13, s.42).

Yksityinen elinkeinonharjoittaminen on mahdollista ilman perustamiseen tarvittavaa rahallista panostusta (14, linkit Yritykselle tai yhteisölle -> Yrityksen perustamistoimet -> Yritysmuodot -> Yksityinen elinkeinonharjoittaja). Yritykseen sijoitettava aineeton pääoma muodostuu yrittäjän työpanoksesta ja ammattitaidosta, johon sisältyy yritystoiminnan kannalta riittävä koulutus ja käytännön pätevyys. Yksityinen elinkeinonharjoittaja on itsenäinen toimija eikä kuulu muiden määräys- ja valvontavallan alaisuuteen. (13, s. 41.)

Yksityisenä elinkeinonharjoittajana voi aina ilmoittautua kaupparekisteriin, jolloin yrityksen kiinnittäminen luoton vakuudeksi helpottuu ja toiminimen saa suojattua.

Lain mukaan kaupparekisteriin on ilmoitauduttava, jos harjoittaa luvanvaraista elinkeinotoimintaa, elinkeinotoimintaa varten on omasta asunnosta erillinen pysyvä toimipaikka tai palveluksessa on muita henkilöitä kuin aviopuoliso, alaikäinen lapsi tai lapsenlapsi (2, 1. luvun 3. § ja 7. §.) Elinkeinonaan maatilataloutta tai kalastusta harjoittavien yksityisten elinkeinonharjoittajien ei tarvitse ilmoittautua kaupparekisteriin. (6, linkit Kaupparekisteri -> Yksityinen elinkeinonharjoittaja ("toiminimi") -> Perustamisilmoitus).

Kaupparekisteriin ilmoitaudutaan helpoimmin tekemällä sähköinen perustamisilmoitus YTJ-palvelussa, johon vaaditaan seuraavat edellytykset:

- 1) täysi-ikäisyys eli täyttänyt 18 vuotta
- 2) suomalainen henkilötunnus
- 3) henkilökohtaiset verkkopankkitunnukset tai mobiilivarmenne tai sirullinen henkilökortti (HST-kortti).

Palveluun ilmoitetaan seuraavia tietoja:

- 1) elinkeinonharjoittajan henkilötiedot
- 2) ehdotus yrityksen nimeksi ja korkeintaan kaksi vaihtoehtoista nimeä
- 3) osoite- ja yhteystiedot
 - Vähintään posti- tai käyntiosoite. Mikäli ilmoitat yhteystietoja, ovat ne julkisia ja nähtävissä YTJ-yrityshaussa.
- 4) yrityksen kotipaikka eli paikkakunta
- 5) yrityksen toimiala.

Sähköinen ilmoittautuminen maksaa 75 €/kpl ja mahdollinen aputoiminimi 65 €/kpl (15, linkit Tietoa palvelusta -> Sähköiset ilmoitukset -> Perusta yksityinen elinkeinonharjoittaja (toiminimi) -> Kirjaudu palveluun).

Perustamisilmoituksen voi tehdä myös paperilomakkeella, mutta sen käsittely-aika on pidempi ja hinta kalliimpi. Paperiseen versioon tarvitaan Y3-lomake ja henkilötietolomake. Henkilötietolomakkeesta ilmoitetaan henkilön tiedot kaupparekisteriin, joten muille lomakkeille ei tarvitse laittaa henkilötunnuksia. Täytetyt ja tulostetut lomakkeet lähetetään postitse Y3-lomakkeesta löytyvään osoitteeseen.

Paperisen perustamisilmoituksen hinta on 110 €/kpl ja mahdollisen aputoimimien 100 €/kpl. Lomakkeiden mukaan on liitettävä kuitti suoritetusta maksusta. (6, linkit Kaupparekisteri -> Yksityinen elinkeinonharjoittaja -> Perustamisilmoitus -> Paperilomakkeet.)

Yksityinen elinkeinonharjoittaja on kirjanpitovelvollinen liikkeen- tai ammatinharjoittamisestaan lukuun ottamatta maatilatalouden tai kalastuksen harjoittamista. Henkilö on velvoitettu pitämään kahdenkertaista kirjanpitoa, mikäli päättyneellä ja sitä edeltävällä tilikaudella vähintään kaksi edellytystä seuraavista on täyttynyt:

- 1) taseen loppusumma yli 100 000 €
- 2) liikevaihto tai sitä vastaava tuotto yli 200 000 €
- 3) palveluksessa on keskimäärin yli kolme henkilöä.

Korkeintaan yhden kohdan toteutuessa voidaan kirjanpito tehdä yhdenkertaisena. Yhdenkertaista kirjanpitoa voidaan käyttää tilikauden pituuden ollessa 12 kuukautta. Mikäli tilikauden pituudesta halutaan poiketa, on noudatettava kahdenkertaista kirjanpitoa. (16, 1. luvun 1. a §.) Yksityinen elinkeinonharjoittaja ei ole velvollinen laatimaan tilinpäätöstä, jos päättyneellä ja sitä edeltävällä tilikaudella on täyttynyt korkeintaan yksi seuraavista edellytyksistä:

- 1) taseen loppusumma 350 000 €
- 2) liikevaihto 700 000 €
- 3) tilikauden aikana palveluksessa keskimäärin 10 henkilöä.

Muissa tapauksissa yrittäjällä on tilinpäätösvelvollisuus kirjanpitolain mukaan. (16, 1. luvun 2. §, 4. § ja 4. b §). Yksityisellä elinkeinonharjoittajalla on lisäksi ilmoitettava tilinpäätöksensä kaupparekisteriin, mikäli päättyneen tai sitä edeltävän tilikauden aikana on ylittynyt vähintään kaksi seuraavista rajoista:

- 1) liikevaihto 12 000 000 €
- 2) taseen loppusumma 6 000 000 €
- 3) palveluksessa keskimäärin 50 henkilöä.

Ehtojen täyttyessä kyseessä on kirjanpitolain mukaan pienyritys. (16, 3. luvun 9. § ja 1. luvun 4. a §).

Yksityinen elinkeinonharjoittaja voi järjestää kirjanpidon ulkoisena tai tehdä sen itsenäisesti. Kirjanpidon suhteen kannattaa miettiä kumpi on taloudellisesti järkevämpää. Aloittava yrittäjä voi arvioida säästävänsä itsenäisessä kirjanpidossa esimerkiksi 100 €/kk verrattuna ulkoiseen. Monesti unohtuu, että kirjanpidon opetteleminen vie aikaa, joka taas on pois laskutettavista työskentelytunneista. Oman tuntilaskutuksen ollessa esimerkiksi 50 €/h ja kirjanpidon viedessä aikaa keskimäärin 5 h/kk olisi taloudellisesti kannattavampaa ulkoistaa kirjanpito ja käyttää ylimääräinen aika oman ammatin harjoittamiseen. (12, linkit Kirjanpito - > Toiminimen kirjanpito itse). Ammattimaisessa kirjanpidossa virheiden määrä on pienempi ja vastuu jakaantuu myös kirjanpitäjälle.

3.3 Avoin- ja kommandiittiyhtiö

Avoimia- ja kommandiittiyhtiöitä on Suomessa vähemmän kuin yksityisiä elinkeinonharjoittajia tai osakeyhtiöitä, mutta koska ne tarjoavat osakeyhtiölle varteenotettavan vaihtoehdon perustajien lukumäärän ollessa kaksi tai enemmän, on ne tarpeellista esitellä myös tässä työssä.

Avoin- ja kommandiittiyhtiö ovat toisistaan erillisiä yhtiömuotoja, mutta koska niistä löytyy paljon yhteneväisyyksiä, tarkastellaan niitä tässä työssä yhteisessä osiossa. Avoimessa- ja kommandiittiyhtiössä on oltava vähintään kaksi yhtiömiestä. Kommandiittiyhtiössä yksi tai useampi yhtiömies rajoittaa vastuunsa sijoittamansa omaisuuspanoksen määrään, jolloin kyseessä on äänetön yhtiömies. Kaikki muut yhtiössä olevat ovat vastuunalaisia yhtiömiehiä. Omaisuuspanos suoritetaan rahana eikä sille ei ole laissa asetettu alarajaa. Omaisuuspanoksen yhtiöön sijoittamisesta apporttina ei ole laissa avoimesta- ja kommandiittiyhtiöstä kielletty. Tällaisesta menettelystä on kuitenkin syytä olla maininta yhtiösopimuksessa. Apporttiomaisuutena voidaan käyttää esimerkiksi konetta tai kiinteistöä, jolloin sen rahallisesta arvosta on tehtävä selvitys rekisteröintivaiheessa

PRH:lle. (17.) Tämä tieto saatiin luotettavana pidettävältä PRH:n lakimieheltä puhelimitse, mutta tarkistettiin vielä työn myöhemmässä vaiheessa paikkansa pitäväksi tiedoksi myös toisesta lähteestä (13, s. 156).

Äänettömien yhtiömiesten ollessa vastuussa vain sijoittamansa omaisuuspanoksen määrään asti ovat vastuunalaiset yhtiömiehet taas vastuussa yhtiön velvoitteista kuin henkilökohtaisista veloistaan. Avoimessa yhtiössä ei voi olla äänettömiä yhtiömiehiä, vaan kaikki yhtiömiehet ovat vastuunalaisia. (18, 1. luvun 1. §.)

Kolmen kuukauden kuluessa yhtiösopimuksen allekirjoittamisesta on avoin- tai kommandiittiyhtiö ilmoitettava kaupparekisteriin tai yhtiön perustaminen raukeaa. (18, 1. luvun 2. §). Ilmoittautuminen tapahtuu perustamisilmoituslomakkeella yritystys- ja yhteisötietojärjestelmään, johon talletetaan tietoja yrityksestä ja rekisteröintivelvollisista. Avoin- ja kommandiittiyhtiö ovat velvollisia tekemään perusilmoituksen kaupparekisterilain perusteella. (19, 3. §).

Ennen avoimen- ja kommandiittiyhtiön rekisteröimistä on yhtiömiesten tehtävä päivätty ja allekirjoitettu yhtiösopimus, johon on kirjattava vähintään seuraavat asiat:

- 1) yhtiön toiminimi
- 2) kotipaikkana oleva Suomen kunta
- 3) toimiala
- 4) yhtiömiehet.

Lisäksi kommandiittiyhtiön yhtiösopimukseen on merkittävä seuraavat asiat:

- 5) äänettömät yhtiömiehet
- 6) äänettömien yhtiömiesten omaisuuspanoksen määrä
- 7) Lisäksi tarvittaessa asianmukaiset selvitykset omaisuuspanoksien rahallisesesta arvosta, mikäli käytetty apportiomaisuutta.

Yhtiösopimusta voi muuttaa vain kaikkien yhtiömiesten ollessa yksimielisiä muutoksesta. Kommandiittiyhtiössä myös äänettömien yhtiömiesten suostumus on saatava. (18, 1. luvun 4. §.)

Vastuunalaisilla yhtiömiehillä on oikeus hoitaa yhtiön asioita itsenäisesti ilman toisten yhtiömiesten myötävaikutusta. Kuitenkin yhtiön toimialaan tai tarkoitukseen kuulumattomaan toimenpiteeseen tarvitaan kaikkien vastuunalaisten yhtiömiesten suostumus (18, 2. luvun 2. §.) Kommandiittiyhtiön äänettömällä yhtiömiehellä ei kuitenkaan tätä oikeutta ole (18, 7. luvun 3. §).

Yhtiöön voidaan valita hallinnollisten asioiden helpottamiseksi toimitusjohtaja, joka voi olla ulkopuolinen tai yksi yhtiömiehistä. Ulkopuolisen toimitusjohtajan voi vapauttaa toimestaan vain vastuunalainen yhtiömies, jolla on oikeus hoitaa yhtiön asioita. Toimitusjohtajana toimiva ääneton yhtiömies voidaan vapauttaa tehtävistään samalla tavalla kuin ulkopuolinen toimija. Toimitusjohtajana toimivan vastuunalaisen yhtiömiehen voi vapauttaa tehtävistään painaviin syihin vedoten vain toisten vastuunalaisten yhtiömiesten yksimielisellä päätöksellä ja siihen ei tarvita äänettömien yhtiömiesten suostumusta. (18, 2. luvun 4. ja 5. § sekä 7. luvun 3. §.)

Yhtiömiehillä ei saa olla kilpailevaa toimintaa toisten yhtiöiden kanssa, mikäli toiset yhtiömiehet eivät ole antaneet siihen suostumusta. Tämä koskee myös äänettäviä yhtiömiehiä, koska heilläkin on tarkastusoikeus yhtiön luottamuksellisiin tietoihin eikä tätä oikeutta voi yhtiösopimuksessa rajoittaa. (18, 2. luvun 11. ja 15. §.)

Kaikilla vastuunalaisilla yhtiömiehillä on lähtökohtaisesti oikeus edustaa yhtiötä ja kirjoittaa sen toiminimi yhtiön toimialaan kuuluvissa asioissa. Rajoituksia tähän voidaan tehdä yhtiösopimuksessa (18, 3. luvun 1. § sekä 7. luvun 5. §.) Yhtiöllä voi olla valtakirjalla valtuutettu edustaja, joka saa toimia päämiehen puolesta ja kirjoittaa yhtiön toiminimen kaikessa mikä kuuluu liikkeen harjoittamiseen. Valtakirjasta käytetään nimitystä prokura, ja prokuralla valtuutettua edustajaa kutsutaan prokuristiksi. (20, 1. ja 2. §.)

Prokuran antavat kaikki vastuunalaiset yhtiömiehet yhdessä ja jokainen yhtiömies jonka oikeuksia yhtiön hoitamiseen ei ole rajoitettu, voi yksinään peruuttaa prokuran (18, 3. luvun 3. §). Prokuran antaminen ei edellytä äänettömän yhtiömiehen suostumusta, mutta sillä voidaan valtuuttaa toiminimen kirjoitusoikeus

myös äänettömälle yhtiömiehelle (18, 7. luvun 5. §). Prokuristi ei voi siirtää prokuraa toiselle henkilölle ja se voidaan peruuttaa milloin tahansa yhtiön hoitamisoikeuden omaavan yhtiömiehen toimesta (20, 3. §, 7. § ja 8. §). Prokuristi voidaan ilmoittaa kaupparekisteriin, mutta se ei ole pakollista (19, 17. §). Muista toimintatavoista prokuran suhteen on mainittava yhtiösopimuksessa.

Avoimen- tai kommandiittiyhtiön perustamisilmoituksen hinta on 240 € ja ilmoittautuminen tapahtuu helpoimmin käyttämällä PRH:n internet-sivuilta löytyvää perustamispakettia, joka sisältää Y2-lomakkeen, henkilötietolomakkeen ja yhtiösopimusmallin. Perustamisilmoitus pitää olla maksettu ennen lomakkeiden lähettämistä ja kuitti liitettynä lomakkeiden mukana. (6, linkit Kaupparekisteri -> Avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö -> Perustamisilmoitus.) Avoimen- tai kommandiittiyhtiön perustamisilmoitusta ei toistaiseksi voi tehdä sähköisesti, vaan koneella täytetyt lomakkeet on tulostettava A4-kokoisena ja postitettava Y-lomakkeessa mainittuun osoitteeseen. (15, linkit Ilmoittaminen -> Perustamisilmoitus -> Avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö.)

Lakiin avoimesta- ja kommandiittiyhtiöstä sekä kirjanpitolakiin perustuen avoimet- ja kommandiittiyhtiöt ovat velvoitettuja pitämään kahdenkertaista kirjanpitoa. (13, s. 137–138). Avoimella- ja kommandiittiyhtiöllä on ilmoitettava tilinpäätös rekisteröitäväksi PRH:lle, mikäli vastuunalaisena yhtiömiehenä on osakeyhtiö tai avoin- tai kommandiittiyhtiö, jonka vastuunalainen yhtiömies on osakeyhtiö, tai yritys lasketaan pienyritykseksi. Tilinpäätös on ilmoitettava rekisteröitäväksi kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. (16, 1. luvun 4. a § ja 3. luvun 9. §.)

Tilintarkastuslain perusteella avoimissa- ja kommandiittiyhtiöissä voidaan jättää valitsematta tilintarkastaja, jos päättyneellä ja sitä edeltävällä tilikaudella on täytynyt korkeintaan yksi seuraavista ehdoista:

- 1) taseen loppusumma yli 100 000 €
- 2) liikevaihto yli 200 000 €
- 3) palveluksessa keskimäärin yli kolme henkilöä.

Tilintarkastajaa ei myöskään tarvitse valita, jos yhtiö on aloittamassa toimintaansa eikä sillä ole aikaisempia tilikausia. Yhtiösopimuksessa voidaan kuitenkin määrätä tilintarkastajan valinnasta, vaikka nämä ehdot eivät täytyisi. Jos tilintarkastajaksi ei ole valittu tilintarkastusyhteisöä vaan luonnollinen henkilö, on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja. (16, 2. luvun 2. ja 3. §.)

3.4 Osakeyhtiö

Osakeyhtiön voi perustaa yksin tai perustajia voi olla useampia. Suurin ero aikaisemmin käytyihin yritysmuotoihin tulee siinä, että osakeyhtiössä vastuun voi rajata koskemaan vain yritystä, eikä yrittäjällä tarvitse vastata henkilökohtaisella omaisuudella yrityksen velvoitteista. Tämä voikin olla merkittävä syy osakeyhtiömuotoisten yritysten suosioon Suomessa.

Osakeyhtiö poikkeaa aikaisemmin käydyistä yhtiömuodoista siten, että se on erillinen oikeushenkilö, jonka velvoitteista osakkeenomistajat eivät vastaa henkilökohtaisesti (21, 1. osan 1. luvun 2. §). Yhtiöllä on oltava osakepääoma, joka yksityisellä osakeyhtiöllä on vähintään 2500 €, ja julkisella osakeyhtiöllä vähintään 80 000 € (21, 1. osan 1. luvun 3. §). Mikäli yhtiöjärjestyksessä ei toisin määrätä, on yhtiön tarkoituksena tuottaa voittoa osakkeenomistajille ja sen osakkeita voidaan rajoituksetta luovuttaa ja hankkia (21, 1. osan 1. luvun 4. ja 5. §). Osakkeenomistajat käyttävät päätösvaltaansa yhtiökokouksissa enemmistöperiaatteella, jolloin kaikki osakkeet antavat yhtäläiset oikeudet päätöksentekotilanteissa, mikäli yhtiöjärjestyksessä ei toisin määrätä (21, 1. osan 1. luvun 6. ja 7. §). Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä yhtiön toiminnasta, mutta siihen ei voida ottaa määräystä, joka on lain, taikka hyvän tavan vastainen (21, 1. osan 1. luvun 9. §).

Osakeyhtiön perustamiseksi on laadittava kirjallinen perustamissopimus, joka kaikkien osakkeenomistajien on allekirjoitettava. Allekirjoituksella osakkeenomistaja merkitsee itselleen sovitun määrän osakkeita, eikä merkintää voi perua sen jälkeen, kun kaikki osakkeet on merkitty. (21, 1. osan 2. luvun 1. §.) Perustamissopimuksessa on aina oltava seuraavat asiat:

- 1) sopimuksen päivämäärä
 - 2) kaikki osakkeenomistajat ja kunkin merkitsemät osakkeet
 - 3) osakkeesta yhtiölle maksettava määrä eli merkintähinta
 - 4) osakkeen maksuaika
 - 5) yhtiön hallituksen jäsenet
 - 6) selvitys mikäli osakkeen merkintähinta suoritetaan apporttiomaisuudella.
- (21, 1. osan 2. luvun 2. §.)

Mikäli osakkeen merkintähinta maksetaan rahan sijasta kokonaan tai osittain muulla omaisuudella ns. apporttiomaisuudella, on omaisuudella oltava luovutus-
hetkellä vähintään maksua vastaava taloudellinen arvo yhtiölle. Apporttiomaisuutena ei voi käyttää työ- tai palvelupanosta. Apporttiomaisuudella merkintähinnan maksamisesta on määrättävä perustamissopimuksessa, ja siitä on tehtävä perustamissopimukseen yksilöity selvitys. (21, 1. osan 2. luvun 6. §.) Mikäli osakkeita on maksettu apporttiomaisuudella, on rekisteri-ilmoitukseen aina liitettävä tilintarkastajan lausunto tai muu selvitys omaisuuden vastaavasta taloudellisesta arvosta yhtiölle. Vain täysin maksetut osakkeet, voidaan rekisteröimisvaiheessa ilmoittaa rekisteröitäviksi. (21, 1. osan 2. luvun 8. §.)

Lisäksi perustamissopimukseen on liitettävä yhtiöjärjestys, jossa on mainittava seuraavat asiat yhtiöstä:

- 1) toiminimi
- 2) kotipaikkana oleva Suomen kunta
- 3) toimiala.

Mikäli yhtiö aikoo käyttää toiminimeään kaksi- tai useampikielisenä, on toiminimen eri ilmaisut mainittava yhtiöjärjestyksessä. (21, 1. osan 2. luvun 3. §). Lisäksi tilikaudesta on määrättävä joko perustamissopimuksessa tai yhtiöjärjestyksessä (21, 1. osan 2. luvun 2. §).

Osakeyhtiö on ilmoitettava rekisteröitäväksi kolmen kuukauden kuluessa perustamissopimuksen allekirjoittamisesta tai perustaminen raukeaa (21, 1. osan 2.

luvun 8. §). Ilmoittaminen tapahtuu perustamisilmoituslomakkeella yritys- ja yhteisötietojärjestelmään, johon talletetaan tietoja yrityksestä ja rekisteröintivelvollisista. Osakeyhtiö on velvollinen tekemään perusilmoituksen kaupparekisterilain perusteella. (19, 3. §). Yhtiö voidaan rekisteröidä, kun rekisteriviranomaiselle on toimitettu perusilmoituksen lisäksi seuraavat tiedot:

- 1) yhtiön hallituksen jäsenten ja mahdollisen toimitusjohtajan vakuutus siitä, että yhtiön perustamisessa on noudatettu osakeyhtiölain säännöksiä
- 2) yhtiön tilintarkastajien todistus siitä, että osakeyhtiölain säännöksiä osakkeiden maksamisesta on noudatettu. Mikäli yhtiöllä ei ole velvollisuutta hankkia tilintarkastajaa, on osakkeiden maksamisesta annettava muu selvitys.

Osakeyhtiön sähköisen ilmoituksen voi tehdä YTJ-palvelussa, kun seuraavat ehdot täyttyvät:

- 1) Kaikilla osakkeenmerkitsijöillä ja hallituksen jäsenillä sekä mahdollisella toimitusjohtajalla ja tilintarkastajalla on suomalainen henkilötunnus ja henkilökohtaiset verkkopankkitunnukset, mobiilivarmenne tai sirullinen henkilökortti
- 2) Yhtiölle riittää vakiomuotoinen yhtiöjärjestys.
- 3) Osakkeet maksetaan perustettavan yhtiön pankkitilille.
- 4) Merkintähinta merkitään kokonaan osakepääomaan.
- 5) Mahdollisilla prokuristeilla ja edustamiseen oikeutetuilla henkilöillä on suomalainen henkilötunnus.

Sähköisesti ilmoitettaessa YTJ-palvelu muodostaa automaattisesti perustamis-sopimuksen ja yhtiöjärjestyksen täytettävien tietojen perusteella. Mikäli kaikki yllä luetellut ehdot eivät täyty, on ilmoitus tehtävä paperilomakkeella. Osakeyhtiön perustamisilmoituksen tekeminen maksaa sähköisenä 330 € + mahdolliset apu-toiminimet 65 €/kpl. (15, linkit Tietoa palvelusta -> Sähköiset ilmoitukset -> Perusta osakeyhtiö -> Kirjaudu palveluun.)

Paperisen perustamisilmoituksen voi tehdä joko käyttämällä PRH:n internet-sivuilta saatavaa valmista perustamispakettia tai täyttämällä lomakkeet Y1, liitelomake ja henkilötietolomake. Valmiissa perustamispaketissa on Y1, henkilötietolomake, perustamissopimus ja yhtiöjärjestys. Vaadittavat henkilötunnukset on ilmoitettava vain henkilötietolomakkeessa, eikä niitä saa olla muissa asiakirjoissa tai liitteissä. Paperiseen ilmoitukseen on liitettävä aikaisemmin esitettyjen asiakirjojen lisäksi myös kuitti käsittelymaksun suorittamisesta. Osakeyhtiön perustamisilmoitus paperisena on 380 € + mahdolliset aputoiminimet 100 €/kpl. (6, linkit Kaupparekisteri -> Osakeyhtiö -> Perustamisilmoitus -> Paperilomakkeet.)

Osakeyhtiö on kirjanpitolakiin perustuen aina kirjanpito- ja tilinpäätösvelvollinen (13, s. 312). Lisäksi osakeyhtiön on aina ilmoitettava tilinpäätös rekisteröitäväksi PRH:lle kahden kuukauden kuluessa sen vahvistamisesta (16, 3. luvun 9. § ; 18, 8. luvun 10. §).

Tilintarkastuslain perusteella osakeyhtiöissä voidaan jättää valitsematta tilintarkastaja, jos päättäneellä ja sitä edeltävällä tilikaudella on täytynyt korkeintaan yksi seuraavista ehdoista:

- 1) taseen loppusumma yli 100 000 €
- 2) liikevaihto yli 200 000 €
- 3) palveluksessa keskimäärin yli kolme henkilöä.

Tilintarkastajaa ei myöskään tarvitse valita, jos yhtiö on aloittamassa toimintaansa eikä sillä ole aikaisempia tilikausia. Yhtiösopimuksessa voidaan kuitenkin määrätä tilintarkastajan valinnasta, vaikka nämä ehdot eivät täytyisi. Jos tilintarkastajaksi ei ole valittu tilintarkastusyhteisöä vaan luonnollinen henkilö, on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja. (16, 2. luvun 2. ja 3. §.)

3.5 Arvonlisäverotus

Arvonlisäverotus kuuluu kaikkiin yritysmuotoihin ja siksi se esitelläänkin omana osiona. Helpoiten arvonlisäveron kanssa tulee toimeen, kun muistaa että se ei ole yrittäjän rahaa missään vaiheessa vaan kuluttajan maksama vero, joka kulkee yrittäjän kautta valtiolle (12, linkit Verotus -> Arvonlisävero). Yrittäjän on aina

muistettava lisätä arvonlisävero myyntihintoihin, ettei vero jäisi yrittäjälle maksettavaksi.

Arvonlisävero (ALV) on kulutusveroa, joka lisätään tavaran tai palvelun myyntihintaan ja sen ovat velvollisia suorittamaan kaikki, jotka harjoittavat liiketoimintaa myymällä tavaroita tai palveluita. Arvonlisäverotuksen ulkopuolelle on kuitenkin jätetty muutamia toimintoja kuten kiinteistöjen myynti ja vuokraus, rahoitus- ja vakuutuspalvelut sekä yleishyödyllisiä palveluja. Ilmoituksen voi jättää tekemättä, jos tilikauden liikevaihto jää alle 10 000 €. Arvonlisäverovelvolliseksi kannattaa kuitenkin ilmoittautua aina, jos ei ole täysin varma, että liikevaihto jää alle 10 000 €. Arvonlisäveron määrä lisätään tavaran tai palvelun hintaan aina kun se myydään. Sen jälkeen arvonlisäverot tilitetään verohallinnolle. Ostohintaan sisällytetyn arvonlisäveron saa vähentää, kun tavara tai palvelu hankitaan toiselta arvonlisäverovelvolliselta liiketoimintaa varten. (22, linkit Yritykset ja yhteisöt -> Tietoa yritysverotuksesta -> Arvonlisäverotus.)

Arvonlisäverovelvolliseksi on helpointa ilmoittautua jo perustamisilmoitusta tehdessä Y-lomakkeella (22, linkit Yritykset ja yhteisöt -> Tietoa yritysverotuksesta -> Arvonlisäverotus -> Rekisteröinti -> Valitse oma yritysmuoto). Ilmoittaminen ja maksaminen ovat arvonlisäverovelvollisen vastuulla, koska arvonlisävero kuuluu oma-aloitteisiin veroihin. Helpointa tämän hoitaminen on verohallinnon OmaVero-palvelussa (23). Pienet yritykset voivat halutessaan hakea neljänneskalenteritai kalenterivuosisikohtaisia verokausia. (22, linkit Yritykset ja yhteisöt -> Ilmoita ja maksa -> Oma-aloitteisten verojen ilmoittaminen ja maksaminen).

Arvonlisäverokanta on jaettu kolmeen osaan (22, linkit Yritykset ja yhteisöt -> Tietoa yritysverotuksesta -> Arvonlisäverotus):

24 %	yleinen verokanta, johon sisältyy useimmat palvelut ja tavarat
14 %	alennettu verokanta, johon sisältyy elintarvikkeet, rehu, ravintola- ja ateriapalvelut

10 % alennettu verokanta, johon kuuluu kirjat, lääkkeet, henkilökuljetukset, majoituspalvelut, liikuntapalvelut, kulttuuri- ja viihdetilaisuuksien sisäänpääsy, televisio- ja yleisradiotoiminnasta saadut korvaukset ja elokuvanäytökset.

Taulukossa 1 on esitetty 24 % verokannalla ALV:llisen hinnan muodostuminen kuluttajalle ja 14 % verokannalla ALV:llisesta hinnasta muodostunut veroton hinta.

TAULUKKO 1 Arvonlisäveron osuus hinnasta eri verokannoilla (22)

ALV:llisen hinnan muodostuminen		
Omakotitalon LVI-suunnitelma	1 250	€
ALV osuus	24 %	300
Hinta kuluttajalle (sis. ALV 24 %)		1 550 €
ALV:llisesta hinnasta laskettu veroton hinta		
Aterian hinta kuluttajalle (sis. ALV 14 %)	22,90	€
ALV osuus	14 %	2,81
Aterian hinta ALV 0 %		20,09 €

Arvonlisäveron määrä verottomasta hinnasta =
tuotteen veroton hinta x sovellettava verokanta / 100

Arvonlisäveron määrä verollisesta hinnasta =
sovellettava verokanta x verollinen hinta / (100 +
sovellettava verokanta)

Liikevaihdon jäädessä alle 10 000 € on verovelvollinen oikeutettu huojoennukseen kaikista tilikauden aikana tilitetyistä arvonlisäveroista yritysmodosta riippumatta. 10 000 ja 30 000 €:n väliin jäävällä liikevaihdolla verovelvollinen voi itsenäisesti hakea arvonlisäveron alarajahuojennusta. Taulukossa 2 on esitetty esimerkkilaskelma alarajahuojennuksen määrästä 25 000 €:n liikevaihdolla.

TAULUKKO 2 Arvonlisäveron alarajahuojennus (22)

Arvonlisäveron alarajahuojennus		
Liikevaihto	25 000	€
ALV	24	%
ALV maksettu	6 000	€
Huojennus	4 500	€
Tilitettävää	1 500	€
Huojennus = ((Liikevaihto - 10 000) x ALV) / 20 000		

Taulukon 2 esimerkin mukaan ilman alarajahuojennusta arvonlisäveroja olisi maksettu 6 000 €, mutta huojennuksen avulla tilitettävän ALV:n määräksi jäi vain 1500 €. Tässä tapauksessa huojennuksella säästettiin yrittäjältä 4 500 €, joka pienellä liikevaihdolla toimivalle yrittäjälle voi olla todella merkittävä. Verohallinto ei laske automaattisesti huojennusta, vaan verovelvollisen on muistettava ilmoittaa siitä kalenterivuoden viimeisessä arvonlisäveroilmoituksessa (22, Yritykset ja yhteisöt -> Tietoa yritysverotuksesta -> Arvonlisäverotus -> Alarajahuojennus).

Yleensä arvonlisäverotusvelvollisuus on myyjän vastuulla, mutta rakentamispalveluiden ja metalliromun verosta voikin joutua vastaamaan ostaja eikä myyjä. Tällöin ostaja tilittää arvonlisäveron myyjän puolesta verohallinnolle. Tätä käännettyä arvonlisäverovelvollisuutta sovelletaan rakennusalailla aina kun, myydään rakentamispalvelua tai työvoiman vuokrausta rakentamispalvelua varten, ostaja on elinkeinonharjoittaja, joka muuten kuin satunnaisesti myy rakentamispalvelua tai vuokraa rakentamispalvelua varten ja myynti tapahtuu Suomessa. Kaikki edellä mainitut ehdot pitää täytyä tai muuten arvonlisäverovelvollisuus on myyjän vastuulla. (22, linkit Yritykset ja yhteisöt -> Tietoa yritysverotuksesta -> Arvonlisäverotus -> Rakennusala.)

Romualalla taas käännetyn arvonlisäverovelvollisuuden edellytykset täyttyvät, kun kyseessä on metalliromun tai -jätteen myynti, myyjä ja ostaja ovat molemmat arvonlisäverovelvollisten rekisterissä olevia elinkeinonharjoittajia ja myynti tapahtuu Suomessa. (22, linkit Yritykset ja yhteisöt -> Tietoa yritysverotuksesta -> Arvonlisäverotus -> Romualan käännetty arvonlisäverovelvollisuus).

Tiedot käännetyn arvonlisäveron ostoista ja myynneistä ilmoitetaan arvonlisäveroilmoituksella Verohallinnolle. Myyjän on selvitettävä, täyttyykö ostajan edellytykset käännetylle verovelvollisuudelle. Mikäli täyttyvät myyjä laskuttaa ostajaa verottomalla laskulla. Laskuun ei merkitä verokantaa eikä veron määrää, mutta ostajan arvonlisäverotunniste eli Suomessa Y-tunnus on merkittävä. Lisäksi laskusta pitää löytyä maininta, että ostajalla on velvollisuus ilmoittaa ja maksaa ar-

vonlisävero. Käännetyllä arvonlisäverovelvollisuudella ei ole vaikutusta arvonlisäveron vähennysoikeuteen, vaan mikäli hankittu tuote tai palvelu tulee ostajan verollista liiketoimintaa varten, ei arvonlisäveroa tarvitse maksaa. (22, linkit Yritykset ja yhteisöt -> Tietoa yritysverotuksesta -> Arvonlisäverotus -> Rakennusala.)

4 LIIKETOIMINNAN SUUNNITTELU OSAKEYHTIÖLLE

Osana opinnäytetyötä tehtiin liiketoimintasuunnitelma (LTS) ja rahoituslaskelma osakeyhtiömuotoiselle LVI-suunnittelutoimisto Oy:lle. Tarkoituksena on havainnollistaa mitä LTS ja rahoituslaskelmat sisältävät, eikä näiden pohjalta olla oikeasti perustamassa yritystä. LTS:lle ei ole olemassa yhtä ainoaa mallia, vaan siitä löytyy paljon erilaisia versioita. LTS on dokumentoitu tiivistelmä, jonka avulla kerätään tietoja yrityksen suunnittelusta toiminnasta, suuruudesta, kannattavuudesta, sekä uhista ja mahdollisuuksista (12, linkit Valmistautuminen -> Liiketoimintasuunnitelma).

Yrityslainaa haettaessa pankit vaativat yleensä liiketoimintasuunnitelman ja kannattavuuslaskelmia ennen lainan myöntämistä. Tässä työssä liiketoimintasuunnitelma esitellään Nordean sivuilta löytyvän esimerkin avulla, joka sisältää tiivistelmän liiketoimintasuunnitelmasta, yrityksen kuvauksen, kuvauksen kohdemarkkinoista, kilpailutilannearvion, toimintasuunnitelman, hallinnon kuvauksen, tietoja myynnistä ja markkinoinnista sekä taloudellisen yhteenvedon (24).

4.1 Viranomaismääräykset LVI-suunnittelussa

LVI-suunnitteluun liittyy muutamia viranomaismääräyksiä, joiden tarkoituksena on varmistaa suunnitelmien ja rakennettavien kohteiden riittävän korkea laatu. Kuka tahansa ei siis voi perustaa LVI-suunnittelutoimistoa ja alkaa myydä suunnittelupalveluja. Suomen lainsäädännössä on määritelty suunnittelijoiden kelpoisuus- ja pätevyysvaatimukset, suunnittelukohteiden vaativuusluokat ja niitä valvovat viranomaistahot. Ennen LVI-suunnittelutoimiston perustamista on erittäin tärkeää tutustua seuraavaksi käsiteltäviin asioihin, jotta yritys saadaan kannattavaksi.

Rakennushankkeeseen ryhtyvän vastuulla on huolehtia, että rakennus suunnitellaan ja rakennetaan rakentamista koskevien säännösten ja määräysten sekä

myönnetyn luvan mukaisesti. Rakennushankkeeseen ryhtyvän on myös huolehdittava sekä rakennushankkeessa toimivien suunnittelijoiden että työnjohtajien kelpoisuusvaatimuksista. (25, 16. luvun 119. §.)

LVI-suunnittelu kuuluu erityissuunnitteluun, josta maankäyttö- ja rakennuslaissa on sanottu seuraavasti: ”Jos erityissuunnitelman on laatinut useampi kuin yksi erityissuunnittelija, rakennushankkeeseen ryhtyvän on nimettävä heistä yksi tämän erityisalan kokonaisuudesta vastaavaksi erityissuunnittelijaksi. Vastaavan erityissuunnittelijan on huolehdittava, että erillistehtävinä laaditut suunnitelman osat muodostavat keskenään toimivan kokonaisuuden” (25, 16. luvun 120. c §). Isoissa suunnittelukohteissa, joissa joudutaan käyttämään useampia suunnittelijoita, on siis oltava yksi kelpoisuusvaatimukset täyttävä suunnittelija, jonka vastuulla on kyseisen erityissuunnitelman kokonaisuus. Suunnittelijan on oltava luonnollinen henkilö eli vastuuta suunnitelmista ei voi siirtää oikeushenkilölle.

Suunnittelutehtävät on jaettu vaativuusluokkiin, joita ovat vähäinen suunnittelutehtävä, tavanomainen suunnittelutehtävä, vaativa suunnittelutehtävä ja poikkeuksellisen vaativa suunnittelutehtävä. Samaan rakennushankkeeseen voi kuulua eri vaativuusluokissa olevia suunnittelutehtäviä. Eri vaativuusluokat määräytyvät esimerkiksi tilojen käyttötarkoituksen, toiminnallisten ja teknisten vaatimusten, rakennuspaikan ja rakennuksen koon vaatimusten perusteella (25, 16. luvun 120. d §.) Kohteen vaativuusluokan toteaa rakennuslupakäsittelyssä rakennusvalvontaviranomainen, joka arvioi tehtävän vaativuutta suhteessa suunnittelijan pätevyyteen (25, 17. luvun 120. f §).

Maankäyttö- ja rakennuslain perusteella voidaan siis tiivistää, että rakennuskohteen LVI-suunnittelijan valintaan vaikuttavat rakennushankkeeseen ryhtyvä, pääsuunnittelija sekä rakennusvalvontaviranomainen. Rakennushankkeeseen ryhtyvä voi valita itselleen mieluisan LVI-suunnittelijan tai pääsuunnittelija voi suositella omasta mielestään sopivaa suunnittelijaa, mutta todellisuudessa valta hyväksyä tai olla hyväksymättä suunnittelijaa on rakennusvalvontaviranomaisella.

Suomen rakentamismääräyskokoelmaa on uudistettu tammikuussa 2018 ja suunnittelijoiden pätevyysvaatimuksista ei ole vielä tehty yhtenäisiä säännöksiä,

kun tämä opinnäytetyö julkaistaan. Oulun rakennusvalvonnan sivuilta saatujen tietojen mukaan ainakin Oulussa voidaan soveltaa aiempia Suomen rakentamismääräyskokoelman määräyksiä ja ohjeita, kunnes uudet säännökset on annettu (26, linkit Ohjeet, määräykset, laatukortit).

Suunnittelijoiden kelpoisuusvaatimuksista on kirjattu maankäyttö- ja rakennuslakiin seuraavasti:

- 1) *Poikkeuksellisen vaativassa suunnittelutehtävässä kyseiseen suunnittelutehtävään soveltuva, rakentamisen tai tekniikan alalla suoritettu ylempi korkeakoulututkinto sekä vähintään kuuden vuoden kokemus vaativista suunnittelutehtävistä.*
- 2) *Vaativassa suunnittelutehtävässä kyseiseen suunnittelutehtävään soveltuva, rakentamisen tai tekniikan alalla suoritettu korkeakoulututkinto, aiempi ammatillisen korkea-asteen tutkinto tai sitä vastaava tutkinto sekä vähintään neljän vuoden kokemus tavanomaisista suunnittelutehtävistä ja vähintään kahden vuoden kokemus avustamisesta vaativissa suunnittelutehtävissä.*
- 3) *Tavanomaisessa suunnittelutehtävässä kyseiseen suunnittelutehtävään soveltuva, rakentamisen tai tekniikan alalla suoritettu tutkinto, joka on vähintään aiemman teknikon tai sitä vastaavan tutkinnon tasoinen, sekä vähintään kolmen vuoden kokemus avustamisesta vähintään tavanomaisissa suunnittelutehtävissä.*
- 4) *Vähäisessä suunnittelutehtävässä rakennuskohteen ja suunnittelutehtävän laatu ja laajuus huomioon ottaen riittävä osaaminen (25, 16. luvun 120. e §.)*

Suomen rakentamismääräyskokoelmaa on siis uudistettu 2018, mutta kumotusta A2 osasta löytyy ohjeellisia taulukoita, joita voidaan käyttää apuna suunnittelutehtävän vaativuuden arvioimisessa. Liitteessä 1 on esitetty nämä vaativuusluokat ilmanvaihdon osalta ja liitteessä 2 kiinteistön vesi- ja viemärlaitteiston osalta. Rakennusvalvontaviranomainen arvioi suunnittelijan pätevyyden suhteessa

suunnittelutehtävän vaativuuteen aina rakennuslupakohtaisesti. Lisäksi suunnittelijan kelpoisuutta arvioitaessa voidaan ottaa huomioon suunnittelualaa koskevan pätevyyden toteamiselimien antama todistus (27, 4.1.) LVI-alalla merkittävien pätevyyden toteamiselin on FISE, jonka ylläpitämästä pätevyysrekisteristä voi tarkistaa suunnittelijan FISE-pätevyyden.

FISEn toimitusjohtaja Marita Mäkisen mukaan FISE-pätevyyksien rekisteriä käytetään hyödyksi ainakin pääkaupunkiseudulla, jossa rekisterin avulla saadaan nopeutettua pätevyysvaatimusten selvittämistä ja vähennettyä rakennusvalvontaviranomaisten töitä. Kuitenkin pätevyyden tarkistaminen on aina rakennusvalvontaviranomaisen vastuulla ja pätevyudet tarkistetaan tehtäväkohtaisesti. Suunnittelutehtävän vaativuusluokkaan riittävän FISE-pätevyyden omaava suunnittelija voidaan kuitenkin hylätä, mikäli rakennusvalvontaviranomainen arvioi pätevyyden riittämättömäksi. (28.)

Lisäksi Suomen suurimpien kaupunkien rakennusvalvonnat tekevät yhteistyötä, jonka ansiosta on saatu säännöksistä ja sääntömuutoksista koottu tulkinta, jossa esitetään näiden kaupunkien yhtenäisesti noudatettavat toimintatavat. LVI-suunnittelupätevyyksien ohjekortista on nähtävillä pääkaupunkiseudun rakennusvalvonnan sivuilta liite 3. Näitä ohjeistuksia noudatetaan ainakin TOPTEN-projektiin kuuluvissa kaupungeissa: Helsinki, Espoo, Tampere, Vantaa, Oulu, Turku, Jyväskylä, Lahti, Kuopio, Pori ja Kouvola (29.)

4.2 Yritysvakuutukset

Riskien hallinta on tärkeä osa liiketoimintaa, joihin voidaan varautua riskien siirrolla vakuutusyhtiölle eli vakuuttamisella. Kaikkia riskejä ei kuitenkaan voida vakuutuksilla poistaa ja on huomioitava, että vakuutukset maksavat lähes aina. Kaikkia vakuutusyhtiön tarjoamia vakuutuksia ei kannata ottaa, vaan riskin arvioinnilla voidaan valita sopivimmat vakuutukset todennäköisten riskien varalle.

Yrittäjä on vastuussa oman eläkevakuutuksensa järjestämisestä ja vakuuttaa toimintansa yrittäjän eläkelain mukaisesti. Tämä vakuutus on jokaiselle yrittäjälle

pakollinen, mikäli kyseessä on 18–69-vuotias yrittäjä, jonka yritystoiminta on kes-
tänyt neljä kuukautta ja arvioitu työtulo on vähintään 7656,26 €/vuosi. Eläkeva-
kuutuksen voi ottaa joko työeläkevakuutusyhtiöstä tai eläkekassasta, jos yrittäjän
alalla on sellainen toiminnassa. YEL-vakuutuksen piiriin kuuluu avoimen yhtiön
yhtiömies ja kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies sekä osakeyhtiössä yli
30 % yhtiöstä omistava henkilö tai henkilö, jolla perheenjäsenten kanssa on yli
puolet yhtiön omistuksesta. (30, linkit Eläkejärjestelmät -> Eläketurva -> Eläke-
turvan kattavuus ja vakuuttaminen -> YEL -yrittäjät.)

Aloittava yrittäjä saa YEL-vakuutusmaksuista neljän vuoden ajan 22 %:n alen-
nuksen ja sen määrä on helpointa laskea laskurin avulla. YEL-vakuutusmaksun
osuus työtuloista vuonna 2018 on 53–62-vuotiaalle 25,6 % ja muille 24,1 % (30,
linkit Eläkejärjestelmät -> Eläketurva -> Eläketurvan kattavuus ja vakuuttaminen
-> YEL-yrittäjät.)

Yrittäjän palkaksi arvioidaan 30 000 €/vuosi, jolloin ensimmäisen neljän vuoden
ajan vakuutusmaksuksi tulisi 5641 €/vuosi. Neljän vuoden jälkeen vakuutusmak-
suksi tulee 7232 €/vuosi, jos vuosipalkka pysyy samana. (31.)

Pääsääntöisesti YEL on siis ainoa pakollinen vakuutus yrittäjälle, mutta joitain
toimialakohtaisia poikkeuksiakin on. Maatalousyrittäjillä on lakisääteinen maata-
lousyrittäjän eläkevakuutus eli MYEL. Terveysten- tai sairaanhoitotoimintaa har-
joittavalla yrittäjällä on lain mukaan oltava potilasvakuutus. Mikäli yritystoimintaan
liittyy olennainen vaara ympäristövahingoista, on yhtiömuotoista liiketoimintaa
harjoittavalla velvollisuus ottaa ympäristövahinkovakuutus. Yksityistä elinkeino-
harjoittajaa ympäristövahinkovakuutus ei kuitenkaan koske. Yrityksen omista-
essa liikenteessä käytettävän auton tai muun ajoneuvon, on sille oltava liikenne-
vakuutus. Lisäksi yrityksen palkatessa työntekijän on työntekijälle hoidettava asi-
anmukaiset vakuutukset. (12, linkit Vakuutukset -> Yrittäjän ja yrityksen vakuu-
tukset -> Yrittäjän pakolliset vakuutukset.)

LVI-suunnittelutoimistoon tarvittavia vakuutuksia selvittäessä pyydettiin tarjous
vakuutusyhtiö Fennialta. Lähtötietoina liikevaihdoksi arvioitiin 100 000 €, toimiala
on LVI-tekniikka suunnittelu ja yrityksessä ei ole ulkopuolisia työntekijöitä. Näiden

tietojen perusteella yritykselle tarvitaan oikeusturvavakuutus, vastuuvakuutus sekä yrittäjän eläkevakuutus. Oikeusturva- ja vastuuvakuutusten kokonaiskustannukseksi tuli noin 1 000 €/vuosi ja aloittavan yrittäjän YEL-vakuutuksen hinnaksi 5641 €/vuosi. Vakuutusehdotuksen tarkemmat tiedot löytyvät liitteestä 4.

4.3 Tiivistelmä

Tiivistelmä on lyhyt yhteenveto yrityksen liikeideasta, tehtävästä, visiosta ja tarkoituksesta. Sen tarkoituksena on selvittää lukijalle, millaisesta liiketoiminnasta on kysymys.

Esimerkki LVI-suunnittelutoimisto Oy:n liiketoimintasuunnitelman tiivistelmästä:

Yritys myy LVI-suunnittelupalveluja yhden henkilön yrityksenä Oulun alueella ja sen tavoitteena on saavuttaa riittävä liikevaihto, jolla yrittäjä pystyy maksamaan itselleen palkan ja yritystoiminta on kannattavaa. Ainakaan ensimmäisten vuosien aikana ei ole tarkoitusta laajentaa toimintaa eikä palkata muita työntekijöitä. Pitkäaikaisena suunnitelmana on turvata yrittäjän toimeentulo eläkeikään asti.

4.4 Yrityksen kuvaus

Tarkoituksena on selventää mikä yrityksestä tekee ainutlaatuisen verrattuna muihin alalla toimiviin yrityksiin ja mihin markkinoiden tarpeisiin yritys pystyy vastaamaan sekä mistä lähtökohdista yritys perustetaan ja kuinka yrityksestä saadaan menestyvä ja voitollinen.

Esimerkki LVI-suunnittelu Oy:n yrityksen kuvauksesta:

Nykyaikaisen LVI-insinöörikoulutuksen ansiosta yrittäjällä on uudempaa tietoa rakennusten nykyisistä energiansäästövaatimuksista verrattuna alalla kauemmin toimineisiin kilpailijoihin. Tarkoituksena on saada pieni osuus Oulun alueen uu-

disrakentamiskohteiden LVI-suunnittelumarkkinoista ja optimoida yrityksen kulu-rakenne kilpailijoita pienemmäksi. Yritys on tarkoitus perustaa viiden vuoden päästä ja saada asiakasryhmien tietoisuuteen jo ennen perustamista.

4.5 Kohdemarkkinat

Kohdemarkkinoita tarkasteltaessa on keskityttävä markkina-alueen asukkaisiin. Eri paikkakunnilla alueelliset erot, asukkaiden määrät ja ikäjakaumat voivat poiketa toisistaan merkittävästi, joten eri alueiden strategioita on pohdittava erikseen (32, s. 39-42.) Tavat joilla saa asiakkaita Helsingissä, eivät välttämättä toimi Vaasassa. Suomessa tietyillä paikkakunnilla on osattava myös ruotsia, jos haluaa osuuden markkinoista. Markkina-alueen tarkastelussa on syytä pohtia, kuinka paljon potentiaalisia asiakkaita on koko markkina-alueen ihmisissä ja kuinka tarkasti asiakasryhmä on rajattu. Kohderyhmän ja markkinoinnin tarkastelussa on selvitettävä, mihin tulotasoon asukkaat keskimäärin kuuluvat ja mitkä ovat parhaita keinoja saada ikääntyneiden tai nuorten ihmisten huomio. Liiketoiminta-alueen rajattaessa on arvioitava kansainvälisten markkinoiden mahdollisuutta vaihtoehtoisesti toimimaan paikallisesti.

Esimerkki LVI-suunnittelu Oy:n kohdemarkkinoista:

Yrityksen pääasiallisena markkina-alueena toimii Oulun seutu, mutta myös muualta Suomesta tulevat tarjoukset otetaan huomioon. Ensisijaisena asiakasryhmänä toimii omakotitalojen rakentajat, mutta myös pien- ja kerrostalojen saneeraus-suunnitelmia tehdään tarpeen mukaan. Tyypillinen asiakas on hyvin toimeentuleva 25–50-vuotias pientalon rakentamista suunnitteleva pariskunta, joka haluaa joko arkkitehdin suunnitteleman kohteen tai tilaa pakettitalon, jonka hintaan ei kuulu LVI-suunnittelua. Oulun alueen uudisrakentamismarkkinat ovat erittäin kovasti kilpaillut ja markkinaosuuden saaminen on ennakoarvioiden perusteella vaikeaa. Oulun kaupungin sivuilla ei myöskään ole tietoa pientalojen rakennuslupahakemusten vuosittaisesta määrästä, joten kohdemarkkinoiden koon tarkka arvioiminen on erittäin vaikeaa.

4.6 Kilpailu

Yritykset kilpailevat rajallisesta määrästä asiakkaita, jolloin kilpailuedun löytäminen ja kilpailijoiden analysointi muodostuvat tärkeäksi osaksi liiketoiminnan suunnittelua. Oman yrityksen strategian kehittäminen helpottuu, kun on selvillä kilpailijoiden määrästä ja tilanteesta (32, s.35.) Yrittäjän tiedostaessa toimialaan liittyvät uhat ja mahdollisuudet niillä voi saada merkittävän kilpailuedun markkinoilla (32, s. 34-60). LVI-suunnittelussa kiinnostavia kysymyksiä voisi olla, kuinka monta kilpailevaa yritystä on samassa kaupungissa ja tekevätkö kilpailijat voittoa vai tappiota ja miksi. Kilpailijoiden asiakashankinta menetelmiin on myös syytä tutustua sekä heidän suunnittelupalvelujen hintoihin.

Kilpailua arvioitaessa voidaan käyttää apuna PEST-analyysiä ja SWOT-analyysiä, joiden avulla selvitetään sisäisen ja ulkoisen ympäristön tilannetta. Ulkoista ympäristöä arvioiva PEST-analyysi on lyhennetty englanninkielisistä sanoista (Political = Poliittinen, Economical = Taloudellinen, Social = Sosiaalinen, Technological = Teknologinen) (33). Sisäistä ja ulkoista ympäristöä arvioiva SWOT-analyysi on lyhennetty englanninkielisistä sanoista (Strengths = Vahvuudet, Weaknesses = Heikkoudet, Opportunities = Mahdollisuudet, Threats = Uhat) (34). Kuvassa 5 on esimerkki SWOT-analyysistä.

LVI-suunnittelutoimiston SWOT-analyysi	
Vahvuudet: (sisäiset) + Aikaisempi yrittäjäkokemus + Kokemus myyntityöstä + Hyvä koulutus ja pätevyys + Hyvät kontaktit uusien työntekijöiden hankintaan + Mahdollisuus tehdä pitempiä päiviä	Heikkoudet: (sisäiset) - Kirjanpitotaidot - Alkupääoman riittävyys - Uusi toimiala (alan käytännöteivät tuttuja) - Pieni toimitila - Ei valmiita asiakasryhmiä - ATK-taidot - Kielitaito
Mahdollisuudet: (ulkoiset) + Hyvä taloustilanne (työtä riittää) + Lisäkoulutus työn ohessa + Uusi markkinointikanava + Kontaktit ulkomaille	Uhat: (ulkoiset) - Hintakilpailu - Yrittäjän jaksaminen - Vastuu yrityksestä vain yhdellä henkilöllä - Tapaturmat ja onnettomuudet - Huonon työntekijän palkkaaminen

KUVA 5 LVI-suunnittelutoimiston SWOT-analyysi

Henkilökohtaisia ominaisuuksia voi olla vaikeaa arvioida, mutta mitä rehellisemmin analyysin tekee, sitä enemmän siitä on yritykselle hyötyä. Heikkouksiin ja uhkiin pystyy varautumaan vain silloin kun ne ovat tiedossa. SWOT-analyysi on tarpeellista päivittää aina muutaman vuoden välein vastaamaan todellista tilannetta, sillä yrittäjä voi halutessaan kehittää omista heikkouksista vahvuuksia ja ulkoiset uhat ja mahdollisuudet voivat muuttua.

Esimerkki LVI-suunnittelutoimisto Oy:n kilpailutilanteesta:

Kuvassa 5 on esitetty LVI-suunnittelutoimisto Oy:n SWOT-analyysi, jonka pohjalta lähdetään arvioimaan kilpailutilannetta. Yrityksen kohdemarkkina on pientalojen uudisrakentamisen LVI-suunnittelu Oulun alueella, jossa on jo valmiiksi kova kilpailu eri toimijoiden välillä. Hintakilpailussa ei aloittavalla pienyrityksellä ole mahdollisuuksia suurempia kilpailijoita vastaan, jolloin yrityksen on keskityttävä markkinaosuuden hankintaan muilla tavoin. LVI-suunnittelutoimistoja on Pohjois-Pohjanmaan alueella noin 30, joista kaikki eivät ole keskittyneet pienkohteiden uudisrakentamiseen. Kilpailutilanteen tarkempi selvittäminen vaatisi lisää työtä ja esimerkiksi kilpailijoiden hintatason tarkka selvittäminen on erittäin vaikeaa. Mikäli riittävän markkinaosuuden saavuttaminen vaikuttaisi uudelle toimijalle liian haasteelliselta, on varasuunnitelmana selvittää kerrostalojen saneerausten markkinatilanne. Riittävänä markkinaosuutena yrityksen kannattavuudelle voidaan pitää noin 60 000 €/n vuotuista liikevaihtoa.

4.7 Toiminta

Liiketoimintaan tarvittavan henkilökunnan määrä, liiketilojen koko sekä liiketoiminnasta aiheutuvat kulut on oltava selvillä jo suunnitteluvaiheessa. Kuluja aiheuttavat esimerkiksi liiketilan vuokraaminen tai ostaminen sekä erikseen palkattavista työntekijöistä aiheutuvat kustannukset. Liiketilat voidaan myös joutua vaihtamaan isommiksi, jos työntekijöitä palkataan. Yrityksen perustamisvaiheessa on myös tarpeellista investoida koneisiin ja arvioida niistä aiheutuvat kustannukset tarkasti.

Esimerkki LVI-suunnittelutoimisto Oy:n toiminnan suunnitelmasta:

Yritys on yhden henkilön osakeyhtiö, johon ei ainakaan ensimmäisinä vuosina suunnitella palkattavaksi työntekijöitä. Yrittäjä nostaa palkkaa 30 000 €/vuodessa ja kirjanpito ulkoistetaan kilpailutuksen jälkeen halvimmalle toimijalle. Liiketilaksi vuokrataan yksiö läheltä Oulun keskustaa. Kaikki investoinnit ja kiinteät kulut on esitetty alla olevassa suunnitelmassa.

Investoinnit:

- Tietokone + 2 näyttöä + kannettava 3 000–6 000 €
- Liiketilojen sisustaminen 2 000–12 000 € (Työpöytä, työtuoli, työpistevalaisin, kaapistot, neuvottelupöytä, neuvottelutuolit, kahvinkeitin, matot yms.)
- Ohjelmisto lisenssit hinta 1 000–7 000 € (lisenssit ostetaan omaksi ja niiden päivityspalvelut huomioidaan kiinteissä kuluissa)
- Osakeyhtiön alkupääoma 2 500 €

Kiinteät kulut:

- (Tietokone + 2 näyttöä + kannettava leasing -sopimuksella 2 000–4 000 €/vuosi)
- Yritystilat, vuokralla 6 000 €/vuosi
- LVI-kortiston hinta n. 750 €/vuosi (LVI-Net)
- Vakuutukset 2 000 €/vuosi (Fennian tarjous 1000 €/vuosi sisältää oikeusturva- ja vastuuvakuutuksen) + (lisäksi omaisuusvakuutukset 1000 €/vuosi)
- Yrittäjän palkka 30 000 €/vuosi
- YEL-maksu 5 641 €/vuosi (laskettu palkalla 30 000 €/vuosi + aloittavan yrittäjän vähennys 22%)
- Kirjanpito ulkoinen 3 000–6 000 €/vuosi
- Kirjanpito itse 250–500 € / vuosi (sähköinen kirjanpito itse 250–500 €/vuosi)
- Netti- ja puhelinmaksut (n. 600 €/vuosi)
- Sähkölasku 600 €/vuosi (arviot: kulutus 4000 Kwh/vuosi * sähkönhintaa 0,15 €/Kwh)

- Ohjelmistolisenssien päivitykset 0–1 000 €/vuosi

Investointien osuudeksi saatiin 5 500–27 500 €, joka riippuu kalusteiden laadusta, käytettävästä suunnitteluohjelmasta ja hankitaanko koneet omaksi vai leasing -sopimuksella.

Kiinteiden kulujen osuudeksi saatiin 46 000–57 000 € / vuosi, joka riippuu kirjanpidon hoitamisesta, ohjelmistolisenssien päivitystarpeesta ja hankitaanko koneet leasing -sopimuksella.

Investointien ja kiinteiden kulujen määränä käytetään edellä mainitun suunnitelman keskiarvoja:

- Investoinnit (16 500 €)
- Kiinteät kulut (51 500 €)

4.8 Hallinto

Yrityksessä voi tarvita myös ulkopuolista apua, kuten osaavaa johtajaa, tilintarkastajaa sekä muita neuvonantajia. Yrittäjän on osattava hankkia ulkopuolista apua, jos kaikkiin tehtäviin eivät omat taidot riitä. Ulkopuolista henkilöä palkattaessa on varmistettava henkilön aikaisempi kokemus ja pätevyys kyseisessä tehtävässä.

Esimerkki LVI-suunnittelu Oy:n hallinnosta:

Yrittäjä on yksin vastuussa kaikesta muusta paitsi ulkoistetusta kirjanpidosta, johon valitaan halvin toimija kilpailutuksen jälkeen. Muita omistajia ei yrityksellä ole ja yrittäjä toimii myös hallituksen puheenjohtajana ja ainoana hallituksen jäsenenä. Hallituksen pakolliseksi varajäseneksi valitaan Pasi Putki-Suunnittelija, joka omistaa oman LVI-suunnittelutoimiston Rovaniemellä. Hallituksen varajäsen ei omista yhtään osaketta ja hän on vastuussa yhtiön toiminnasta vain, jos yrittäjä

menehtyy tai on muuten vakavan sairauden tai vastaavan syyn takia estynyt joltamaan yritystä.

4.9 Myynti ja markkinointi

Markkinointi sisältää muutakin kuin mainostamisen ja myymisen. Sen voisi tiivistää tarkoittamaan kaikkea sitä, millä yrityksen tuote tai palvelu saadaan kaupaksi. Kaikki millä on vaikutusta ostopäätökseen, kuten yrityksen yleisilme, julkiset esiintymiset, tapahtumat, omistajat sekä henkilökunta kuuluvat markkinointiin. Hyvin markkinoidun tuotteen tai palvelun tunnistaa siitä, että se menee kaupaksi huonosta myyjästä huolimatta. (35, s. 47.)

Hyvän markkinoinnin avulla tuote tai palvelu saa positiivista mainetta ja parhaimmillaan sen ympärille muodostuu brändi (36). Esimerkkinä onnistuneesta brändistä voidaan käyttää Applea, joka valmistaa älypuhelimia, kannettavia tietokoneita sekä muuta kodin viihde-elektroniikkaa. Applen asiakasryhmä on valmis maksamaan kovemman hinnan siitä, että saavat juuri Applen tuotteen. LVI-suunnittelusta voi olla vaikeaa löytää samanlaista esimerkkiä onnistuneesta brändistä, mutta varmasti osa suunnittelutoimistoista voi laskuttaa palveluistaan kovempaa hintaa kuin kilpailijat ja silti töistä on ylitarjontaa.

Yhtenä esimerkkinä yrityksen kotisivut kertovat asiakkaalle jo paljon yrityksestä. Mikäli sivut näyttävät sekavilta ja sisältävät kirjoitusvirheitä, värimaailma on ärsyttävä tai ne on päivitetty viimeksi 10 vuotta sitten, antaa se asiakkaalle huonon mielikuvan yrityksestä. Tietenkin syynä kotisivujen huonoon laatuun voi olla, että yrityksellä on jo riittävästi asiakkaita eikä kotisivuja enää tarvita asiakkaiden hankintaan.

Yritystä ei kannata perustaa ilman selkeää markkinointisuunnitelmaa. Mikäli markkinointi ei kuulu omiin vahvuuksiin tai mielenkiinnon kohteisiin, on syytä pohdita ammattilaisen palkkaamista esimerkiksi projektimuotoisesti kyseiseen tehtävään. Ilman ulkopuolista apua, muuten elinvoimainen ja toimiva yritys voi jäädä ilman asiakkaita ja joutua lopettamaan liiketoiminnan heti perustamisen jälkeen. (35, s. 96.)

Esimerkki LVI-suunnittelu Oy:n myynnistä ja markkinoinnista:

Markkinointi painottuu kokonaan sosiaaliseen mediaan, jossa yrityksen Facebook-, Instagram- ja kotisivuilla esitellään valmistuneita kohteita eli referenssejä. Yritys ei käytä mainostukseen ollenkaan rahaa, vaan markkinoinnista vastaa yrityksen sivuille tuotettava sisältö ja tyytyväiset asiakkaat, jotka suosittelevat toimistoa tuttavilleen. Myynnistä ja markkinoinnista vastaa yrittäjä muun työn ohessa.

4.10 Taloudellinen yhteenveto

Taloudellinen yhteenveto ei ole sama asia kuin budjetti, vaan tarkoituksena on selvittää yrityksen nykyisen ja tulevan rahoituksen tarve, sekä tämänhetkinen taloudellinen tilanne. Alkuinvestointeihin voidaan tarvita ulkopuolista rahoitusta, jos yrittäjän omat varat eivät riitä. Kannattavuuden arvioinnin kannalta on tärkeää tietää vuosittaiset kulut tarkasti sekä liikevaihdon suuruus, jolla kulut saadaan katettua.

Apuna käytetään maksullista Simulo S1 -alkavan yrityksen Excel-pohjaista suunnittelutyökalua, jonka saa tilattua osoitteesta www.simulo.fi (37). Laskelmien avulla on tarkoitus selvittää yrityksen kannattavuutta ja arvioida tulojen ja menojen määriä. Kuvassa 6 näkyy Simulo S1 -laskuri tyhjänä, jossa 1. vuosi tarkoittaa yrityksen ensimmäistä toimintavuotta. Laskelmat tehdään aikaisemmin selvityillä arvoilla LVI-suunnittelutoimisto Oy:lle:

TULOSLASKELMA		1. vuosi
Liikevaihto		0
+ Liiketoiminnan muut tuotot		0
aine- ja tarvikekäyttö %	5,0 %	
- Aine- ja tarvikekäyttö		0
- Ulkopuoliset palvelut		0
- Muuttuvat henkilöstökulut		0
- Muut muuttuvat kulut		0
Myyntikate		0
Myyntikate-%	0,0 %	
- Kiinteät henkilöstökulut		
- Vuokrat		
- Muut kiinteät kulut		0
Käyttökate		0
Käyttökate-%	0,0 %	
Poistot ko:sta - %	25,0 %	
- Poistot		0
Liiketulos		0
Liiketulos-%	0,0 %	
korko-%	4,0 %	
- Korot ja muut rahoituskulut		0
+ Satunnaiset tuotot ja kulut		0
vero-%	20,0 %	
- Välittömät verot		0
Tilikauden voitto		0

TASE	Alkutase	1. vuosi
Pysyvät vastaavat yhteensä		0
Vaihto-omaisuus	0	0
Myyntisaamiset	0	0
Muut saamiset	0	0
Rahat ja pankkisaamiset	0	0
Vastaavaa yhteensä	0	0
Oma pääoma		0
Pitkäaikainen vieras pääoma		0
Lyhytaikaiset pankkilainat	0	0
Ostovelat	0	0
Muu lyhytaik. vieras pääoma	0	0
Vastattavaa yhteensä	0	0

RAHOITUSLASKELMA		1. vuosi
Tulos+poistot		0
lainojen nostot		
Rahan lähteet yhteensä		0
Investoinnit		0
Lyhennykset		0
Yksityisnostot, osingot		0
Käyttöpääoma	0	0
Käyttöpääoman lisäys		0
Muun lyhytaik. vpo:n lisäys		0
Rahan käyttö yhteensä		0
Rahoitusylijäämä		0
Kumulatiivinen ylijäämä	0	0

KUVA 6 Simulo S1 -laskurin pohja (37)

Yrityksen taloudellisessa yhteenvedossa lasketaan aloitusvuoden talous-, tase- ja rahoituslaskelmasta sekä selvitetään kriittisen myynnin piste. Laskelmassa käytetään investointien osuutena aikaisemmin laskettua keskiarvoa 16 500 € ja kiinteinä kuluina keskiarvoa 51 500 €/vuosi, joka muodostuu yrittäjän palkasta 30 000 €, vuokrasta 6 000 € ja muista kiinteistä kuluista 15 500 €.

Osakeyhtiön oma pääoma on oltava vähintään 2 500 € ja mikäli investointeja tehdään enemmän, on oman pääoman osuutta kasvatettava, tai otettava lainaksi vierasta pääomaa. Tässä tapauksessa yrittäjä sijoittaa osakeyhtiön omaan pääomaan 2 500 € ja lainaa yritykselle 14 000 €, joka merkitään lainojen nostoon 1. vuodelle. Yrityksen tilikauden pituudeksi on päätetty 12 kk.

Yrityksen käyttöomaisuudesta kuten, rakennuksista, koneista, kalustosta ja muista hyödykkeistä, joita käytetään elinkeinotoiminnassa, voidaan tehdä vuotuisia poistoja 25 %:n arvosta hankintahinnasta. Esimerkiksi tietokoneiden käyttöikä on vain muutaman vuoden, kun taas koneiden ja muun kaluston käyttöikä voi olla 20 vuotta. Poistojen suuruus on tarkoitus jakaa investointien suunnitellun käyttöiän mukaan, eli tässä tapauksessa käyttöiäksi on arvioitu 4 vuotta. Alkuinvestointien yhteisarvo on 16 500 € josta 25 %:n poisto on 4125 €. Jäljelle jäävää osuutta eli 12 375 € kutsutaan menojäännökseksi. Seuraavana vuotena poistovähennys tehdään edellisvuodelta jäljelle jääneestä menojäännöksestä eli $12\,375\text{ €} \cdot 0,25 = 3\,093,75\text{ €}$ (22, linkit Yritykset ja yhteisöt -> Tietoa yritysverotuksesta -> Tuloverotus -> Liikkeen- tai ammatinharjoittaja -> Poistot käyttöomaisuudesta.)

Muuttuvilla kuluilla tarkoitetaan niitä materiaalikustannuksia, jotka kasvavat suhteessa tuotteiden tai palvelujen myynnin määrään. LVI-suunnittelussa muuttuvien kulujen osuus voidaan arvioida vähentämään 5 % yrityksen myynnistä, sillä materiaalikustannukset pysyvät samassa, riippumatta siitä tehdäänkö suunnitelmia 10 vai 100 kappaletta vuoden aikana. Muuttuvien kulujen osuus 5 % on todennäköisesti arvioitu yläkanttiin, mutta sillä saadaan hyvä varmuusmarginaali yllättäville kuluille.

Yrityksen kriittinen myynti (KRM) eli tilanne jossa myynneistä saatu raha riittää kattamaan yrityksen kaikki kulut, lasketaan seuraavalla tavalla. Yrityksen kiinteät kulut ovat 51 500 €/vuosi. Myynnin katetuottoprosentti on 95 % ja tuotteen hinta on 1000 €/kpl. Jokaisesta myynnistä jää siis katetuotoksi 950 €. Kiinteät kulut (51 500 €) jaettuna katetuotolla (950 €) = 54,21 kpl (KRM). (38). Kuvassa 7 on rahoihin ja pankkisaamisiin merkitty 2 500 €, jolle on tehty saman suuruinen vastakirjaus oman pääoman puolelle. Tämä 2 500 € on osakeyhtiön osakepääomaan sijoitettu alkupääoma.

TULOSLASKELMA		1. vuosi
Liikevaihto		60 000
+ Liiketoiminnan muut tuotot		0
aine- ja tarvikekäyttö %	5,0 %	
- Aine- ja tarvikekäyttö		3 000
- Ulkopuoliset palvelut		0
- Muuttuvat henkilöstökulut		0
- Muut muuttuvat kulut		0
Myyntikate		57 000
Myyntikate-%	95,0 %	
- Kiinteät henkilöstökulut		30 000
- Vuokrat		6 000
- Muut kiinteät kulut		15 500
Käyttökate		5 500
Käyttökate-%	9,2 %	
Poistot ko:sta - %	25,0 %	
- Poistot		4 125
Liiketulos		1 375
Liiketulos-%	2,3 %	
korko-%	0,0 %	
- Korot ja muut rahoituskulut		0
+ Satunnaiset tuotot ja kulut		0
vero-%	20,0 %	
- Välittömät verot		275
Tilikauden voitto		1 100

TASE	Alkutase	1. vuosi
Pysyvät vastaavat yhteensä	0	12 375
Vaihto-omaisuus	0	0
Myyntisaamiset	0	0
Muut saamiset	0	0
Rahat ja pankkisaamiset	2 500	5 225
Vastaavaa yhteensä	2 500	17 600
Oma pääoma	2 500	3 600
Pitkäaikainen vieras pääoma	0	14 000
Lyhytaikaiset pankkilainat	0	0
Ostovelat	0	0
Muu lyhytaik. vieras pääoma	0	0
Vastattavaa yhteensä	2 500	17 600

RAHOITUSLASKELMA		1. vuosi
Tulos+poistot		5 225
lainojen nostot		14 000
Rahan lähteet yhteensä		19 225
Investoinnit		16 500
Lyhennykset		0
Yksityisnostot, osingot		0
Käyttöpääoma	0	0
Käyttöpääoman lisäys		0
Muun lyhytaik. vpo:n lisäys		0
Rahan käyttö yhteensä		16 500
Rahoitusylijäämä		2 725
Kumulatiivinen ylijäämä	2 500	5 225

Kuva 7 Ensimmäisen vuoden talouslaskelmat (37)

Ensimmäisen vuoden kohdalle on lainojen nostoon merkitty 14 000 €, joka on yrittäjän yritykselle lainaamaa pääomaa. Yrittäjä voi periä lainaansa takaisin, kunhan yritykselle saadaan riittävästi rahaa seuraavina vuosina. Tämä 14 000 € ja osakepääomaan sijoitettu 2 500 € sijoitetaan investointeihin kokonaisuudessaan eli 16 500 €. Investoinnit sisältävät kaikki toimiston kalusteet ja tietokoneet, jotka on aikaisemmin suunniteltujen arvojen perusteella laskettu. Kiinteitä kuluja pienentämällä yritys voidaan saada kannattavaksi myös pienemällä liikevaihdolla, mutta laskelmissa käytettyjä arvioita kuluista voidaan pitää hyvin realistisinä.

Kuvasta 7 voidaan tarkistaa 60 000 €:n liikevaihdolla saavutettava voiton määrä, joka vastaa hyvin lähelle arvioitua kriittisenmyynnin pistettä.

5 YHTEENVETO

Työn lähtökohtana oli sopivimman yritysmuodon valinta ja liiketoiminnan kannattavuuden arviointi. Pätevyys- ja kelpoisuusvaatimukset LVI-suunnittelualalla nousivat myös yllättävän suureen osaan yrityksen liiketoiminnan aloittamisen kannalta.

Yksityisen elinkeinonharjoittajan ja osakeyhtiön ollessa ainoat varteenotettavat yhtiömuodot päädyttiin osakeyhtiömuotoiseen yritykseen, koska silloin vastuu ei kohdistu suoraan yrittäjään vaan yhtiöön. Myös asiakkaat pitävät oletettavasti osakeyhtiötä uskottavampana kumppanina kuin yksityistä elinkeinonharjoittajaa.

Suunnitelmien perusteella LVI-suunnittelutoimiston liikevaihdoksi tarvitaan noin 60 000 € vuodessa, jos yrittäjälle halutaan 30 000 €:n palkka sekä yrityksen tulos voitolliseksi. LVI-suunnittelutoimiston perustaminen kannattaa ajoittaa niin, että työelämässä on ehtinyt hankkia riittävät pätevyydet suunnittelutehtävien vaativuusluokkien tasolle. Yrityksen voi perustaa myös suoraan koulusta valmistumisen jälkeen tai opiskelujen aikana, mutta silloin täytyy saada joku pätevyysvaatimukset täyttävä henkilö yritykseen mukaan.

Työn aikana selvisi myös suunnittelutehtävien pätevyyden todistamisen erilaisuus eri kunnissa. Pääkaupunkiseudulla FISE-pätevyys voi olla riittävä todistus pätevyydestä rakennusvalvontaviranomaisille, mutta ei välttämättä riitä todistukseksi pätevyydestä samankaltaiseen kohteeseen Oulussa. Vuodenvaihteessa 2018 tulleiden Suomen rakentamismääräyskokoelman muutosten myötä kunnilla ei ole vielä selkeitä arviointiperusteita suunnittelijoiden pätevyyksien arviointiin. Tämä voi vaikuttaa liiketoimintaa aloittavan suunnittelijan työskentelymahdollisuuksiin suuresti.

Opinnäytetyön perusteella kannattaa hankkia riittävät pätevyydet ja selvittää tarkasti kohdemarkkinoiden koko sekä yrityksen kannalta riittävä markkinaosuus, ennen yrityksen perustamista.

LÄHTEET

1. Lehti, Eero – Rope, Timo – Pyykkö, Manne 2007. Mikä tekee yrittäjästä menestyvän. Juva: WS Bookwell Oy.
2. L 27.9.1919/122. Laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta.
Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1919/19190122001>.
Hakupäivä 27.1.2017.
3. Valvira.
Saatavissa: <http://www.valvira.fi/>. Hakupäivä 6.2.2018.
4. Aluehallintovirasto.
Saatavissa: <https://www.avi.fi/>. Hakupäivä 6.2.2018.
5. Yrittäjät.fi.
Saatavissa: <https://www.yrittajat.fi/>. Hakupäivä 5.3.2018.
6. Patentti- ja rekisterihallitus.
Saatavissa: <https://www.prh.fi/fi/index.html>. Hakupäivä 9.3.2018.
7. Tilastokeskus.
Saatavissa: <https://www.stat.fi/>. Hakupäivä 16.3.2018.
8. Työ- ja elinkeinoministeriön toimialaraportti 2017 ohjelmistoala ja tekninen konsultointi.
Saatavissa: http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80868/Ohjelmistoala_ja_tekninen_konsultointi.pdf. Hakupäivä 16.3.2018.
9. Rekrytointi.com.
Saatavissa: <https://rekrytointi.com/>. Hakupäivä 9.3.2018.
10. L 2.2.1979/128. Toiminimilaki.
Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1979/19790128>. Hakupäivä 9.3.2018.

11. Patentti- ja rekisterihallitus. Yrityksen nimipalvelu.
Saatavissa: <https://nimipalvelu.prh.fi/nipa/fi>. Hakupäivä 9.3.2018.
12. Yrityksen perustaminen.
Saatavissa: <https://yrityksen-perustaminen.net/>. Hakupäivä 9.3.2018.
13. Villa, Seppo 2018. Henkilöyhtiöt ja osakeyhtiöt. 5., uudistettu painos. Helsinki: Alma Talent Oy ja tekijä.
14. Suomi.fi.
Saatavissa: <https://www.suomi.fi/etusivu/>. Hakupäivä 3.3.2018.
15. Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä.
Saatavissa: <https://www.ytj.fi/index.html>. Hakupäivä 2.3.2018.
16. L 30.12.1997/1336 Kirjanpitolaki.
Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336>. Hakupäivä 3.3.2018.
17. Ruokamo, Ville 2018. Lakimies, PRH. Puhelinhaastattelu 28.2.2018.
18. L 29.4.1988/389 Laki avoimesta- ja kommandiittiyhtiöstä.
Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1988/19880389>. Hakupäivä 5.3.2018.
19. L 2.2.1979/129 Kaupparekisterilaki.
Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1979/19790129>. Hakupäivä 5.3.2018.
20. L 2.2.1979/130 Prokuralaki.
Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1979/19790130>. Hakupäivä 5.3.2018.
21. L 21.7.2006/624 Osakeyhtiölaki
Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060624>. Hakupäivä 6.3.2018.

22. Verohallinto.

Saatavissa: <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/>. Hakupäivä 5.3.2018.

23. OmaVero -palvelu.

Saatavissa: <https://www.vero.fi/sahkoiset-asiointipalvelut/omavero/>. Hakupäivä 8.3.2018.

24. Nordean liiketoiminnan ja budjetin suunnittelu.

Saatavissa: <https://www.nordea.fi/yritysasiakkaat/yrityksesi/yrityksen-perustaminen/liiketoimintasuunnitelma.html>. Hakupäivä 21.3.2018.

25. L 5.2.1999/132 Maankäyttö- ja rakennuslaki

Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990132>. Hakupäivä 24.2.2018.

26. Oulun kaupunki rakennusvalvonta.

Saatavissa: <https://www.ouka.fi/oulu/rakennusvalvonta>. Hakupäivä 19.3.2018.

27. Suomen rakentamismääräyskokoelman A2. (Kumottu)

Saatavissa: <http://www.ym.fi/download/noname/%7BD1050129-0E59-4ECF-B891-706164F75ACF%7D/109129>. Hakupäivä 1.12.2017.

28. Mäkinen, Marita 2018. Toimitusjohtaja, FISE Oy. Puhelinhaastattelu 22.3.2018.

29. Pääkaupunkiseudun rakennusvalvonta.

Saatavissa: <http://www.pksrava.fi>. Hakupäivä 1.12.2017.

30. Eläketurvakeskus.

Saatavissa: <https://www.etk.fi/>. Hakupäivä 9.3.2018.

31. YEL-laskuri.

Saatavissa: <http://yel-laskuri.elo.fi/>. Hakupäivä 16.3.2018.

32. Hesso, Johannes 2015. Hyvä liiketoimintasuunnitelma. 2., uudistettu painos. Vantaa: Helsingin Kamari Oy ja tekijä.
33. Definition of PEST-analysis. PEST-analyysin määritelmä.
Saatavissa: <https://economictimes.indiatimes.com/definition/pest-analysis>.
Hakupäivä 17.3.2018.
34. Definition of SWOT-analysis. SWOT-analyysin määritelmä.
Saatavissa: <https://economictimes.indiatimes.com/definition/swot-analysis>.
Hakupäivä 17.3.2018.
35. Wikström, Juha 2013. Markkinoinnin käsikirja yrittäjälle. Espoo: Myllylahti.
36. Mediaopas, sanasto, brändi.
Saatavissa: <http://www.mediaopas.com/sanasto/br%E4ndi/>. Hakupäivä 17.3.2018.
37. Simulo S1- alkavan yrityksen suunnittelutyökalu.
Saatavissa: <http://www.simulo.fi/S1.html>. Hakupäivä 19.3.2018.
38. Kriittisen myynnin laskentakaava.
Saatavissa: <http://merkonomi.hannumikkonen.com/laskenta/kriittin.html>. Hakupäivä 19.3.2018.

RakMK A2 taulukko 4.2.5 Ohjeellinen taulukko LVI/Ilmanvaihtosuunnittelutehtävän vaativuus/vaativuusluokat				
AA		A	B	C
ERITYISVAATIMUS		PERUSVAATIMUS	teknisiltä ominaisuuksiltaan	VÄHÄINEN
			TAVANOMAINEN tekninen järjestelmä	
(MRA 48 § 1 mom.)			(MRA 48 § 2 mom.)	(MRA 48 § 3 mom.)
Suunnittelutehtävän vaativuus on luokassa A, jos järjestelmän suunnittelu, mitoitus ja sijoitus edellyttää teoreettisten perusteiden hallintaa (esim. lämpötila, kosteus, ääni, ilman puhtaus, haitallisten kaasujen ja aineiden torjunta, vaikutus ympäristöön, energiatalous) tai			Suunnittelutehtävä kohteessa, jossa ilmanvaihtojärjestelmän suunnittelu, mitoitus ja sijoitus voidaan tehdä yleisten mitoitusperiaatteiden mukaisesti, sisäilmastolle asetettujen tavanomaisten vaatimusten perusteella.	Suunnittelutehtävä on luokassa C, jos rakennus tai tila on pieni, 1-kerroksinen sekä tarkoitettu muuhun kuin pysyvään asumiseen tai työntekoon ja ilmanvaihdon järjestäminen voidaan riittävästi esittää rakennussuunnitelmassa tai se on muutoin yksinkertaisesti selvitettävissä.
• jos rakennuksessa tai sen osassa on vaativa sisäilmaston tavoitetaso tai				
• sen palotekninen ratkaisu on vaativa.			Korjaus- tai muutostyö kohteeseen, jonka suunnittelu on lähtökohdiltaan normaalia, esim.	
Korjaus- tai muutostyö kohteeseen, joka on				
• historiallisesti tai rakennustaiteellisesti arvokas tai			• jossa ilmanvaihtojärjestelmän uusiminen tapahtuu tavanomaisella tekniikalla ja	
• alun perin suunniteltu ko. luokkaan			• joka on alunperin suunniteltu ko. luokkaan.	
Mikäli edellämainittuihin lähtökohtiin ja tavoitteisiin liittyvät suunnitteluratkaisut ovat erityisen vaativia, on suunnittelutehtävä luokassa AA				
RakMK A2 taulukko 4.2.6 ohjeellinen taulukko LVI/Ilmanvaihtosuunnittelijan pätevyys kohdan 4.2.5 vaativuusluokkien mukaisiin iv-suunnittelutehtäviin				
AA ja A			B	
(MRA 48 § 1 mom.)			(MRA 48 § 2 mom.)	
Suorittanut lvi-tekniikan diplomi-insinöörin tutkinnon teknillisessä korkeakoulussa tai yliopistossa tai on suorittanut lvi-insinöörin (AMK) -tutkinnon ammattikorkeakoulussa tai vastaavan (aiemman) tutkinnon teknillisessä oppilaitoksessa tai vastaavan aiemman ammatillisen korkea-asteen lvi-insinöörin tutkinnon.			Suorittanut vähintään lvi-tekniikan tutkinnon ja on lisäksi toiminut vähintään kolmen vuoden ajan iv-suunnittelutehtävissä, jotka ovat pääosin vaativuusluokan B mukaisia	
Luokassa AA on lisäksi toiminut vähintään kuuden vuoden ajan iv-suunnittelutehtävissä, jotka ovat pääosin vaativuusluokan A mukaisia ja joihin sisältyy riittävä määrä vaativuusluokan AA tehtäviä.				
Luokassa A on lisäksi toiminut vähintään neljän vuoden ajan iv-suunnittelutehtävissä, jotka ovat pääosin vaativuusluokan A mukaisia.				

RakMK A2 taulukko 4.2.7 Ohjeellinen taulukko LVI/Kiinteistön vesi- ja viemärlaitteiston suunnittelutehtävän vaativuus/vaativuusluokat			
AA	A	B	C
ERITYISVAATIMUS	PERUSVAATIMUS	tekniältä ominaisuuksiltaan TAVANOMAINEN tekninen järjestelmä	VÄHÄINEN
(MRA 48 § 1 mom.)		(MRA 48 § 2 mom.)	(MRA 48 § 3 mom.)
<p>Suunnittelutehtävän vaativuus on luokassa A, jos vesi- ja viemärlaitteisto käyttötarkoituksen, tuotantoprosessin, huonetilaohjelman, järjestelmän laajuuden, kunnallisteknisten lähtökohtien tai</p> <ul style="list-style-type: none"> • ympäristöriskien vuoksi on vaativa tai • kun järjestelmän valinta ja suunnitteluratkaisu edellyttää mitoituksen, laite- ja materiaalivalintojen tai ääni- ja palotekniikan tai jätevesien käsittelyn teoreettisten perusteiden hallintaa. <p>Korjaus- tai muutostyöhön liittyvä suunnittelutehtävä kohteessa, joka on</p> <ul style="list-style-type: none"> • historiallisesti tai rakennustaiteellisesti arvokas tai • alun perin suunniteltu ko. luokkaan <p>Mikäli edellämäinnittuihin lähtökohtiin ja tavoitteisiin liittyvät kvv-tekniiset suunnitteluratkaisut ovat erityisen vaativia, on suunnittelutehtävä luokassa AA</p>		<p>Suunnittelutehtävä kohteessa, jossa vesi- ja viemärlaitteiston järjestelmän, laitteiden ja materiaalien valinta voidaan tehdä sekä laitteiston toiminnalle ja ominaisuuksille asetettuja tavanomaisia suunnitteluratkaisuja ja mitoitusperusteita käyttäen</p> <p>Korjaus- tai muutostyöhön liittyvä tavanomainen suunnittelutehtävä kohteessa,</p> <ul style="list-style-type: none"> • jossa järjestelmä uusitaan olemassa olevia teknisiä perusteita noudattaen tavanomaisin menetelmin ja • joka on alunperin suunniteltu ko. luokkaan. 	<p>Suunnittelutehtävä kohteessa, joka</p> <ul style="list-style-type: none"> • on tarkoitettu muuhun kuin pysyvään asumiseen tai työntekoon ja jota ei liitetä vesihuoltolaitoksen vesijohtoon tai viemäriin tai • jossa ei ole vesi-wc:tä <p>ja vähäiset kvv-laitteet ja pintavesien johtamistapa voidaan esittää rakennus-suunnitelmassa tai ne ovat muuten helposti selvitettävissä.</p>
RakMK A2 taulukko 4.2.8 ohjeellinen taulukko LVI/Kiinteistön vesi- ja viemärlaitteiston suunnittelijan pätevyys kohdan 4.2.7 vaativuusluokkien mukaisiin kvvv-suunnittelutehtäviin			
AA ja A	B		
(MRA 48 § 1 mom.)	(MRA 48 § 2 mom.)		
<p>Suorittanut lvi-tekniikan diplomi-insinöörin tutkinnon teknillisessä korkeakoulussa tai yliopistossa tai on suorittanut lvi-insinöörin (AMK) -tutkinnon ammattikorkeakoulussa tai vastaavan (aiemman) tutkinnon teknillisessä oppilaitoksessa tai vastaavan aiemman ammatillisen korkea-asteen lvi-insinöörin tutkinnon.</p>	<p>Suorittanut vähintään lvi-tekniikan tutkinnon ja on lisäksi toiminut vähintään kolmen vuoden ajan kvv-suunnittelutehtävissä, jotka ovat pääosin vaativuusluokan B mukaisia</p>		
<p>Luokassa AA on lisäksi toiminut vähintään kuuden vuoden ajan kvv-suunnittelutehtävissä, jotka ovat pääosin vaativuusluokan A mukaisia ja joihin sisältyy riittävä määrä vaativuusluokan AA tehtäviä.</p>			
<p>Luokassa A on lisäksi toiminut vähintään neljän vuoden ajan kvv-suunnittelutehtävissä, jotka ovat pääosin vaativuusluokan A mukaisia.</p>			

www.pksrava.fi

Tunniste : 120 f 04 30.12.2015

Vaativuus-luokka	LVI-SUUNNITTELIJAN KELPOISUUSVAATIMUKSET Koulutus + kokemus (1)(2)	LVI -SUUNNITTELUKATEHTÄVÄN VAATIVUUS (3) Esimerkkikohteita
Vähäinen	Riittävä osaaminen suunnittelutehtävään Tuntee SRMk D4, lvi-piirustusmerkinnät Tuntee määräykset	Yksinkertainen painovoimainen IV venttiilit seinässä. Pieni AT / varasto enintään 25 m2
Tavanomainen	Lvi-tekniikko 30 op. Tekniikan kandidaatti (180 op.) + 30 op. + työkokemusta 3 vuotta	Koneellinen ilmanvaihto Asuinrakennus enintään 3 krs. Vakiintunein suunnitteluratkaisu enintään 2 kerroksiset; liike-, toimisto-, opetus-, teollisuusrakennukset ja pienet hallit
Vaativa	Lvi-, rakennus-, konetekniikan-insinööri + 40 op. + työkokemusta 6 vuotta	Kerrostalo enintään 11 krs. Majoitus- ja kokoontumistilat enintään 11 krs. Vakiintunein suunnitteluratkaisu; liike-, toimisto-, opetus-, teollisuusrakennukset ja päiväkodit sekä suuret hallit
Poikkeuksellisen vaativa	Ins (YAMK), DI, 45 op. + työkokemusta 6 vuotta	Kerrostalot 12 krs. => Majoitus- ja kokoontumistilat 12 krs.=> Kauppakeskukset, suuret koulut, terveysasemat ja sairaalat

Rakentamisen suunnittelutehtävien vaativuusluokista on säädetty maankäyttö- ja rakennuslaissa ja lain nojalla säädettyssä valtioneuvoston asetuksessa. Suunnittelijoiden kelpoisuudesta on säädetty maankäyttö- ja rakennuslaissa.

Ympäristöministeriö on lisäksi antanut suunnittelutehtävien vaativuusluokkia ja suunnittelijoiden kelpoisuutta koskevat ohjeet. Tähän lomakkeeseen on koottu otteita säännöksistä ja ympäristöministeriön ohjeista sekä rakennusvalvonnan tekemistä tulkinnoista yhtenäisten käytäntöjen tukemiseksi. Taulukkoa soveltavan on tunnettava vaativuusluokitusta ja kelpoisuutta koskeva lainsäädäntö. **Musta teksti = säännökset (mrl tai asetus), sininen teksti = ympäristöministeriön ohje, vihreä teksti = rakennusvalvonnan tulkinta.**

Säännökset ovat velvoittavia. Ympäristöministeriön ohjeet ja rakennusvalvonnan tulkinnot ovat yhtenäistä tulkintaa tukevia ohjeita, joista voidaan perustellusta syystä poiketa.

- (1) Vähimmäiskoulutusvaatimus.
- (2) yli 50 %:a kokemuksesta on hankittu tutkinnon suorittamisen jälkeen (poikkeuksellisen vaativissa suunnittelutehtävissä 100 %). Ennen tutkinnon suorittamista hankittuna kokemuksena voidaan ottaa huomioon kokemus, joka on hankittu sen jälkeen kun kyseessä olevan tehtävän vaadittavat opinnot on suoritettu.
- (3) Taulukossa on esitetty minimivaativuusluokka. Rakennushankkeen muut ominaisuudet saattavat nostaa vaativuusluokitusta.

Risto Kolivuori, 010 503 1

VAKUUTUSEHDOTUS

Versionumero 1

08.03.2018

1

Pahtaja Oy

Ritaharju

90540 OULU

EHDOTUS YRITYSTURVA-VAKUUTUSRATKAISUKSI**- yrityksen vapaaehtoinen vakuutusturva**

Vakuutusehdotuksemme perustuu meille ilmoittamiinne tietoihin.

Tunnusluvut

Neuvottelussa ilmoittamanne yrityksen tunnusluvut.

- * Toimiala: LVI-tekniikka suunnittelu
- * Liikevaihto: 100 000 euroa
- * Henkilöstön määrä: 1 henkilöä

Ehdotukseen sisältyvät vakuutukset

- * Oikeusturvavakuutus
- * Vastuuvakuutukset

Vakuutusratkaisu on eritelty seuraavilla sivuilla. Vakuutusten tarkempi sisältö ja rajoitukset ilmenevät liitteenä olevista vakuutusessitteistä sekä teille toimitettavista vakuutusehdoista, suojeluohjeista ja vakuutuskirjasta.

Vakuutusehdotuksen hyväksyminen

Jos hyväksytte tämän vakuutusehdotuksen ilman muutoksia, voitte allekirjoittaa sen ja palauttaa meille. Tällöin ehdotuksemme muuttuu vakuutussopimukseksi. Jos haluatte tähän muutoksia, otamme toivomuksenne huomioon ja teemme Teille uuden vakuutusehdotuksen.

Jos haluatte tutustua vakuutusehtoihin ja suojeluohjeisiin ennen kuin teette sopimuksen, voitte pyytää ne yhteyshenkilöltämme tai konttoristamme.

Risto Kolivuori, 010 503 1

VAKUUTUSEHDOTUS

Versionumero 1

08.03.2018

2

VAKUUTUSTEN ERITTELY

Vakuutus kattaa vakuutusmäärien rajoissa sen korvauspiiriin kuuluvia, terrorismista mahdollisesti aiheutuvia vahinkoja enintään miljoonaa euroon asti vahinkoa kohti. Fennian korvausten yläraja terroriteoista kaikille asiakkaillemme aiheutuvissa vahingoissa on Suomessa yhteensä enintään 25 miljoonaa euroa ja Suomen ulkopuolella yhteensä enintään 4 miljoonaa euroa. Vakuutus ei kuitenkaan korvaa vahinkoa, joka aiheutuu terrorismiin liittyvästä biologisesta tai kemiallisesta vahingonteosta, saastumisesta tai näiden uhasta. Terroriteolla tarkoitetaan joko yhden henkilön tai henkilöryhmän tekoa, joka sisältää voiman tai väkivallan käyttöä tai sen uhkaa tai muuta vahingontekoa, kun teon tarkoituksena on joko luonteeltaan tai yhteydeltään edistää poliittista, uskonnollista tai ideologista päämäärää ja/tai pelotella tai vaikuttaa hallitukseen, kansaan tai kansan osaan. Tätä rajoitusta ei sovelleta kuluttajavakuutuksiin eikä lakisääteisiin vakuutuksiin.

Riippumatta siitä, mitä vakuutuksen voimassaoloalueeksi on vakuutuskirjaan merkitty, vakuutus ei ole voimassa eikä siitä makseta mitään korvauksia Suomen ulkopuolisissa maissa siltä osin, kuin kyseisen maan lainsäädäntö edellyttää paikallista vakuuttamista paikallisessa vakuutusyhtiössä. Vakuutus ei myöskään ole voimassa eikä siitä makseta mitään korvauksia, jos vakuutusturvan myöntäminen tai korvausten maksaminen olisi vastoin Yhdistyneiden kansakuntien päätöslauselman tai Euroopan unionin, Yhdistyneen kuningaskunnan tai Amerikan yhdysvaltojen lakien tai määräysten mukaisia kauppaa- tai taloudellisia pakotteita, kieltoja tai rajoituksia.

OIKEUSTURVAVAKUUTUS

Vakuutettu toiminta	LVI-tekniinen suunnittelu
Vakuutusmäärä	30 000 euroa
Omavastuu	15 % kuluista, vähintään 600 euroa
Voimassaoloalue	Suomi

Sovellettavat ehdot ja suojeluohjeet
YT401

Vakuutuskirjaan merkitty korvauksen yläraja (vakuutusmäärä) on yhdestä vakuutustapahtumasta maksettava enimmäiskorvaus. Yhden kalenterivuoden aikana vakuutuksesta maksettavien korvausten enimmäismäärä useammasta kuin yhdestä vakuutustapahtumasta on kuitenkin enintään vakuutusmäärän kaksinkertainen määrä.

TOIMINNAN VASTUUVAKUUTUS

Vakuutettu toiminta	LVI-tekniinen suunnittelu
Vakuutusmäärä	500 000 euroa henkilö- ja esinevahingoissa

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia
HELSINKI
Postiosoite: 00017 Fennia

Puhelin
010 5031

Y-tunnus
0196826-7

fennia.fi

VAKUUTUSEHDOTUS
Versionumero 1

Risto Kolivuori, 010 503 1

08.03.2018

3

Omavastuu 600 euroa

Voimassaoloalue Eurooppa

Sovellettavat ehdot ja suojeleuhteet
YT390, YT300, YTS15

KONSULTTIVASTUUVAKUUTUS

Vakuutettu toiminta LVI-tekniikka
Liikevaihto 100 000 euroa

Vakuutusmäärä 100 000 euroa henkilö-, esine- ja varallisuusvahingoissa

Omavastuu 2 000 euroa

Voimassaoloalue Pohjoismaat

Sovellettavat ehdot ja suojeleuhteet
YT390, YT305

Vahingon määrästä vähennettävä omavastuu on 10 % vahingon määrästä, kuitenkin aina vähintään vakuutuskirjaan merkitty omavastuun määrä. Jokainen virhe tai laiminlyönti tutkimustai mittaustuloksissa, laskelmissa, piirustuksissa, työselosteissa tai selvityksissä, neuvoissa tai ohjeissa katsotaan omavastuuta vähennettäessä eri vahingoksi.

Risto Kolivuori, 010 503 1

VAKUUTUSEHDOTUS

Versionumero 1

08.03.2018

4

VAKUUTUSTEN VUOSIMAKSUT

Oikeusturvavakuutus	66,56 euroa
Vastuuvakuutukset	938,17 euroa
<hr/>	
Yhteensä	1 004,73 euroa

Ehdotuksemme on voimassa tämänsisältöisenä 7.5.2018 asti.

Jos vuosimaksu halutaan maksaa useammassa erässä, tässä ehdotuksessa ilmoitettuun maksuun lisätään maksutapakorotus.

Risto Kolivuori, 010 503 1

VAKUUTUSEHDOTUS

Versionumero 1

08.03.2018

5

VAKUUTUSSOPIMUKSEN VOIMAANTULO

Tämä ehdotus muuttuu sopimukseksi, kun olemme saaneet allekirjoittamanne vakuutusehdotuksen. Yrityksenne vakuutusturva on voimassa sopimuksen mukaisena seuraavasta päivästä alkaen.

Vakuutuskirjan, -ehdot ja suojeluohjeet toimitamme Teille erikseen.

Ystävällisin terveisin

FENNIA

Risto Kolivuori

puh. 010 503 1

LIITTEET

Luettelo sovellettavista vakuutusehdoista

Tätä vakuutussopimusta koskevat vakuutusesitteet

* Omaisuus-, keskeytys-, vastu- ja oikeusturvavakuutukset 1.1.2014

* Konsulttivastuuvakuutus (liite vastuuvakuutusesitteeseen) 1.3.2005

Vakuutusehdotus: Pahtaja Oy

VAKUUTUSEHDOTUKSEN HYVÄKSYMINEN

☐ Olen vastaanottanut tätä vakuutussopimusta koskevat voimassaolevat tuote-esitteet.

☐ En halua tuote-esitteitä.

Hyväksyn tämän vakuutusehdotuksen.

Paikka, päiväys ja vakuutuksenottajan allekirjoitus

LIITE VAKUUTUSEHDOTUKSEEN

Versionumero 1

08.03.2018

SOVELLETTAVAT VAKUUTUSEHDOT

Vakuutusehdotuksen tarkka sisältö ilmenee kuhunkin vakuutukseen sovellettavista vakuutusehdoista.

Kaikkiin vakuutuksiin sovellettavat ehdot

YT01.7 Yritysturvän yleiset sopimusehdot 1.11.2016

Toimintaosan ehdot

YT401 Oikeusturvavakuutusehdot 1.11.2014
YT390 Vastuuvakuutusten yhteiset ehdot 1.11.2013
YT300 Toiminnan vastuuvakuutusehto 1.11.2013
YT305 Konsulttitoiminnan vastuuvakuutusehto 1.11.2013

Erityisehdot ja suojeluohjeet

YTS15 Tulityöt 1.11.2016

Vakuutuksenottajan oikeuksista ja velvollisuuksista

Vakuutusopimuslain ja -ehtojen mukaan vakuutuksenottajalla on halutessaan oikeus irtisanoa vakuutus, kun vakuutusmaksua ja sopimusehtoja on muutettu.